

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 19.9.2007
KOM(2007) 528 lopullinen

2007/0195 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**sähkönsisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 2003/54/EY
muuttamisesta**

(komission esittämä)

{SEK(2007) 1179}

{SEK(2007) 1180}

PERUSTELUT

Sähkö ja kaasu ovat Euroopan hyvinvoinnin avaintekijöitä. Ilman kilpailuun perustuvia ja tehokkaita eurooppalaisia sähkö- ja kaasumarkkinoita Euroopan kansalaiset joutuvat maksamaan liian suuria hintoja perustavanlaatuisten tarpeidensa täyttämiseksi. Sähkö- ja kaasumarkkinat ovat olennaisia tärkeitä myös Euroopan kilpailukyvyille, sillä energia on tärkeä panostekijä Euroopan teollisuudelle.

Kilpaillut ja tehokkaat sähkö- ja kaasumarkkinat ovat myös välttämätön edellytys ilmastonmuutoksen torjumiselle. Vain toimivilla markkinoilla voidaan kehittää tehokkaasti toimiva päästökauppajärjestelmä ja uusiutuviin energialähteisiin perustuva teollisuus, joiden avulla voidaan saavuttaa Eurooppa-neuvoston sopima kunnianhimoinen tavoite, jonka mukaan 20 prosenttia EU:n energialähteiden yhdistelmästä on peräisin uusiutuvista energialähteistä vuoteen 2020 mennessä.

Lisäksi kilpaillut EU:n laajuiset sähkö- ja kaasumarkkinat ovat välttämättömiä Euroopan energiansaannin turvaamiseksi, sillä ainoastaan Euroopan laajuiset ja kilpailuun perustuvat markkinat synnyttävät oikeita investointisignaaleja ja tarjoavat tasapuolisen verkkoon pääsyn kaikille potentiaalisille investoijille sekä synnyttävät sekä verkonhaltijoille että tuottajille todellisia ja tehokkaita kannustimia tehdä ne miljardien eurojen investoinnit, joita EU:ssa tarvitaan seuraavien kahden vuosikymmenen aikana.

Sähkö- ja kaasumarkkinoiden vapauttamisprosessi alkoi noin 10 vuotta sitten. Näiden 10 vuoden aikana monet Euroopan kansalaiset ovat voineet hyötyä suuremmasta valinnanvapaudesta ja laajemmasta kilpailusta sekä parantuneesta palvelusta ja toimitusvarmuudesta. Komission ja eurooppalaisten energia-alan sääntelyviranomaisten tekemä arviointi on kuitenkin osoittanut, ettei todelliseen kilpailuun perustuvien markkinoiden kehittämisprosessi ole suinkaan lopussa. Käytännössä aivan liian monilla EU:n kansalaisilla ja yrityksillä ei ole todellista mahdollisuutta valita toimittajaansa. Markkinoiden pirstoutuminen kansallisten rajojen mukaisesti, korkea vertikaalisen integroitumisen aste ja markkinoiden keskittyminen ovat perussyytä siihen, ettei todellisia sisämarkkinoita ole syntynyt.

Sen jälkeen kun nykyiset sähkö- ja kaasudirektiivi tulivat voimaan heinäkuussa 2003 komissio on jatkuvasti seurannut niiden täytäntöönpanoa ja niiden vaikutuksia markkinoihin. Lisäksi se on ollut säännöllisesti yhteydessä kaikkiin sidosryhmiin, joita asia koskee. Komissio on erityisesti julkaissut joka vuosi vertailuraportin sähkön ja maakaasun sisämarkkinoiden toteuttamisesta. Se on organisoinut Euroopan sähköalan sääntelyfoorumin (ns. Firenzen foorumi) ja Euroopan kaasualan sääntelyfoorumin (ns. Madridin foorumi), joissa ministerit, kansalliset sääntelyviranomaiset, komissio, siirtoverkonhaltijat, toimittajat, kauppiat, kuluttajat, ammattijärjestöt, verkonkäyttäjät ja sähköpörssit kokoontuvat säännöllisesti.

Vuoden 2005 lopulla Hampton Courtissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto peräänkuulutti todellista eurooppalaista energiapolitiikkaa. Vastauksena tähän pyyntöön komissio julkaisi 8. maaliskuuta 2006 vihreän kirjan yhteisen ja yhtenäisen eurooppalaisen energiapolitiikan kehittämisestä. Sen pohjalta järjestettyyn julkiseen kuulemiseen saatiin 1 680 vastausta. Komissio käynnisti jo vuonna 2005 selvityksen kaasu- ja sähkömarkkinoilla vallitsevasta kilpailusta. Energiaselvityksellä vastattiin kuluttajien ja alan uusien tulokkaiden ilmaisemaan huoleen kaasun ja sähkön tukkumarkkinoiden kehityksestä ja kuluttajien puutteellisista

valinnanmahdollisuuksista. Komissio hyväksyi 10. tammikuuta 2007 selvityksen loppuraportin, johon liittyy kattava kokonaisuus toimenpiteitä uuden energiapolitiikan luomiseksi Euroopalle.

Komission 10. tammikuuta 2007 antamassa tiedonannossa *Energiapolitiikka Euroopalle*¹ korostetaan tarvetta saattaa valmiiksi sähkön ja maakaasun sisämarkkinat. Tiedonannon pohjana käytettiin kattavaa sisämarkkinakatsausta, toimialakohtaisen selvityksen tuloksia sekä kansallisten sähkö- ja kaasumarkkinoiden tilanteen perinpohjaista arviointia. Rinnakkain näiden toimien kanssa komissio on tehnyt myös vaikutusten arvioinnin maakaasun ja sähkön sisämarkkinoiden loppuun saattamiseen liittyvistä poliittisista vaihtoehdoista. Vaikutusten arviointiin sisältyi sidosryhmien kuuleminen. Kyselylomakkeen täytti yhteensä 339 organisaatiota 19 eri maasta. Tämän lisäksi kyselylomakkeen palautti 73 organisaatiota, jotka eivät ole sidoksissa mihinkään tiettyyn maahan. Haastattelu järjestettiin 56 muun sidosryhmän kanssa. Nämä olivat lähinnä yrityksiä, joihin omaisuuden eriyttämistä tai avoimuuden lisäämistä koskevat vaatimukset voivat vaikuttaa.

Keväällä 2007 kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ehdottamaan lisätoimenpiteitä muun muassa seuraavista kysymyksistä:

- toimitus- ja tuotantotoimien tosiasiallinen erottaminen verkkotoiminnoista;
- kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien suurempi yhdenmukaistaminen ja niiden riippumattomuuden lujittaminen;
- riippumattoman järjestelmän perustaminen kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyötä varten;
- mekanismin perustaminen siirtoverkonhaltijoita varten verkkotoimintojen koordinoinnin ja verkon toimintavarmuuden parantamiseksi sekä rajat ylittävän sähkökaupan ja verkkojärjestelmän toiminnan tehostamiseksi; ja
- energiamarkkinatoimien avoimuuden lisääminen.

Lisäksi Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta parantaa toimitusvarmuutta jäsenvaltioiden välisen solidaarisuuden hengessä.

Euroopan parlamentti ilmaisi kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10. heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa vahvan poliittisen tukensa yhteiselle energiapolitiikalle ja ilmoitti, että se ”pitää toimitusten ja omistajuuden eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta”. Parlamentti korostaa kuitenkin, että myös muita toimenpiteitä tarvitaan ja että sähkö- ja kaasumarkkinoiden erot saattavat edellyttää erilaisia täytäntöönpanojärjestelyjä. Parlamentti kannattaa myös ”kansallisten sääntelyviranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä EU:n tasolla tapana edistää eurooppalaisempaa lähestymistapaa rajatylittävien kysymysten sääntelyyn”.

¹ KOM(2007) 1.

Euroopan energia-alan sääntelyviranomaisten neuvosto (CEER) piti tervetulleena komission 10. tammikuuta 2007 antamaa tiedonantoa ja ilmaisi voimakkaan tukensa vaatimukselle uudesta EU:n lainsäädännöstä, jolla energian sisämarkkinoiden kehittäminen saadaan jälleen oikealle uralle. Euroopan energia-alan sääntelyviranomaiset julkaisivat 6. kesäkuuta 2007 kuusi asiakirjaa, joissa otetaan kantaa uuden energialainsäädännön keskeisiin kysymyksiin. Ne tukevat erityisesti komission ehdotuksia, jotka koskevat riippumattoman viranomaisvalvonnan lujittamista kansallisella ja EU:n tasolla sekä siirtoverkkojen tosiasiallista eriyttämistä. Sääntelyviranomaiset suosittelevat selkeästi, että siirtoverkon omistuksen eriyttämisen tulisi periaatteessa olla malli, jota uudessa EU:n lainsäädännössä olisi vaadittava ja jota olisi sovellettava sekä sähkö- että kaasualalla.

Nämä tekijät on otettu täysimääräisesti huomioon nyt esitettävissä ehdotuksissa, joita kuvaillaan jäljempänä.

1. TOIMITUS- JA TUOTANTOTOIMIEN TOSIASIALLINEN EROTTAMINEN VERKKOTOIMINNOISTA

1.1. Nykyiset eriyttämissäännökset eivät riitä varmistamaan markkinoiden moitteetonta toimintaa

Voimassa olevassa lainsäädännössä edellytetään, että verkkotoiminnot erotetaan oikeudellisesti ja toiminnallisesti toimitus- ja tuotantotoiminnoista. Jäsenvaltiot ovat noudattaneet tätä vaatimusta soveltamalla erilaisia organisaatorakenteita. Useat jäsenvaltiot ovat perustaneet täysin erillisen yrityksen verkkotoimintoja varten, kun taas toiset ovat perustaneet oikeushenkilön, joka kuuluu integroituneeseen yritykseen. Oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat vaatimukset ovat vaikuttaneet myönteisesti kilpailtujen sähkö- ja kaasumarkkinoiden syntyymiseen useissa jäsenvaltioissa.

Kokemus on kuitenkin osoittanut, että kolmenlaisia ongelmia saattaa syntyä, jos siirtoverkonhaltija on integroituneeseen yritykseen kuuluva oikeushenkilö.

Ensinnäkin siirtoverkonhaltija saattaa kohdella sidosyrityksiään paremmin kuin kilpailevia kolmansia osapuolia. Itse asiassa integroituneet yritykset voivat käyttää verkko-omaisuutta tavalla, joka vaikeuttaa kilpailijoiden tuloa markkinoille. Perussyynä tähän on se, ettei oikeudellinen ja toiminnallinen eriyttäminen ratkaise integroituneen yrityksen sisällä vallitsevaa perusuonteista eturistiriitaa, jossa toimitus- ja tuotantointressit pyrkivät mahdollisimman suureen myyntiin ja markkinaosuuteen, kun taas verkonhaltijalla on velvollisuus tarjota kilpailijoille syrjimätön pääsy verkkoon. Tätä sisäänrakennettua eturistiriitaa on lähes mahdoton hallita sääntelytoimin, sillä siirtoverkonhaltijan riippumattomuutta integroituneen yrityksen sisällä on mahdotonta valvoa ilman suhteettoman raskasta ja kahlitsevaa sääntelyä.

Toiseksi nykyisten eriyttämissääntöjen avulla ei voida taata syrjimätöntä mahdollisuutta saada tietoja, sillä ei ole olemassa mitään tehokasta keinoa estää siirtoverkonhaltijoita paljastamasta kaupallisesti arkaluonteisia tietoja integroituneen yrityksen tuotannosta tai toimituksista vastaavalle liiketoimintahaaralle.

Kolmanneksi investointikannustimet vääristyvät integroituneen yrityksen sisällä. Vertikaalisesti integroituneilla verkonhaltijoilla ei ole kannustimia kehittää verkkoa markkinoiden yleisen edun mukaisesti ja siten helpottaa uusien toimijoiden tuloa markkinoille.

energian tuotannossa tai toimituksissa. Päinvastoin, niiden luontaisen edun mukaista on rajoittaa uusia investointeja, jos ne hyödyntävät kilpailijoita ja luovat uutta kilpailua perinteisten toimijoiden ”kotimarkkinoilla”. Vertikaalisesti integroituneiden yritysten investointipäätöksissä on sen sijaan taipumus suosia toimituksia harjoittavien sidosyritysten tarpeita. Tällaiset yritykset vaikuttavat olevan erityisen haluttomia lisäämään yhteenliittämiskapasiteettia tai kaasun tuontikapasiteettia, koska se lisäisi kilpailua perinteisen toimijan kotimarkkinoilla. Tällainen asenne vaikuttaa haitallisesti sisämarkkinoihin.

Yhteenvetona voidaan siis todeta, että yrityksellä, joka pysyy vertikaalisesti integroituneena, on sisäänrakennettu kannustin sekä investoida liian vähän uusiin verkkoihin (koska se pelkää, että tällaiset investoinnit auttaisivat kilpailijoita menestymään ”sen” kotimarkkinoilla) että suosia, aina kun mahdollista, sen omia myyntiyrityksiä verkkoon pääsyssä. Tämä heikentää EU:n kilpailukykyä ja sen energiansaannin varmuutta ja vaikeuttaa sen ilmastonmuutos- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Viime vuosien investointiluvuista käy muun muassa ilmi, että vertikaalisesti integroituneet yritykset ovat uudelleeninvestoineet uusiin rajayhdysjohtoihin ja yhdysputkiin huomattavasti pienemmän osan rajatylittävistä siirtorajoitusmaksuista saamistaan tuloista kuin täysin eriytettyt yritykset. Tosiasiallinen eriyttäminen poistaa vertikaalisesti integroituneille siirtoverkonhaltijoille luonteenomaiset vääristyneet investointikannustimet. Siten se edistää myös toimitusvarmuutta. Komissio on todennut, että siirtoverkonhaltijoiden tosiasiallinen eriyttäminen lisää siirtoverkonhaltijoiden investointiaktiivisuutta. Eriyttämisen toteuttaneet jäsenvaltiot ovat houkutelleet uusia infrastruktuuri-investoijia, jotka ovat muun muassa rakentaneet nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemia.

Myös sähkön viime vuosien hintakehitys eri markkinoilla on osoitus omistuksen eriyttämisen hyödyistä: viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana vertikaalisesti integroituneet yritykset ovat nostaneet hintoja enemmän ja ylläpitäneet korkeampia hintoja kuin täysin eriytettyt yritykset.

1.2. Siirtoverkonhaltijoiden tehokkaampi eriyttäminen on välttämätöntä

Komission esittämässä konkreettisessa ehdotuksessa tehdään selväksi, että komission parhaana pitämä vaihtoehto on edelleen omistuksen eriyttäminen. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei henkilöllä tai henkilöillä, jotka käyttävät määräysvaltaa toimitusyrityksessä, voi samaan aikaan olla minkäänlaisia etuja tai oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden. Sama pätee myös toisin päin, eli määräysvalta siirtoverkonhaltijassa sulkee pois mahdollisuuden, että samalla henkilöllä voisi olla minkäänlaisia etuja tai oikeuksia toimitusyritykseen nähden.

Tämä vaihtoehto sallii tilanteen, jossa samalla henkilöllä, esimerkiksi eläkerahastolla, on vähemmistöosakkuus ilman määräysvaltaa sekä siirtoverkonhaltijassa että toimitusyrityksessä. Tällaisella vähemmistöosakkaalla ei saa kuitenkaan olla määrävähemmistöoikeuksia molemmissa yrityksissä. Se ei myöskään voi nimittää niiden hallintoneuvostojen tai hallitusten jäseniä, eikä kukaan henkilö voi olla molempien yritysten hallintoneuvostojen tai hallitusten jäsen. Tämä vaihtoehto, jossa siirtoverkonhaltijoiden ja toimitusyritysten omistus eriytetään selkeästi, on tehokkain ja vakain tapa saavuttaa siirtoverkon tosiasiallinen eriyttäminen ja siten ratkaista edellä kuvattu eturistiriita.

Tämän vaihtoehdon toteuttamiseksi jäsenvaltiot voivat valita seuraavan järjestelyn, joka voi auttaa säilyttämään vertikaalisesti integroitujen yritysten osakkeenomistajien edut. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen osakkeet jaetaan siirtoverkon omistavan yrityksen

osakkeisiin ja toimitusyrityksen osakkeisiin. Nämä osakkeet voidaan sitten jakaa aiemman vertikaalisesti integroituneen yrityksen osakkeenomistajien kesken.

Vaikka komissio pitää omistuksen eriyttämistä ensisijaisena vaihtoehtona, se tarjoaa kuitenkin vaihtoehtoisen mahdollisuuden jäsenvaltioille, jotka eivät halua valita tällaista eriyttämistä. Toisen vaihtoehdon on kuitenkin tarjottava samat takuut kyseessä olevan verkon toiminnan riippumattomuudesta ja samantasoiset kannustimet verkolle investoida uuteen infrastruktuuriin, joka voi hyödyttää kilpailijoita. Tämä toinen vaihtoehto, joka on poikkeus omistuksen eriyttämiseen perustuvasta peruslähestymistavasta, tunnetaan nimellä ”riippumaton verkonhaltija”. Tässä vaihtoehdossa vertikaalisesti integroituneet yritykset voivat säilyttää verkko-omaisuutensa omistuksen, mutta siinä edellytetään, että itse siirtoverkkoa hallinnoi riippumaton verkonhaltija eli yritys tai elin, joka on täysin erillinen vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä ja joka huolehtii kaikista verkonhaltijan toiminnoista. Sääntelyä ja jatkuvaa viranomaisvalvontaa tarvitaan sen varmistamiseksi, että verkonhaltija pysyy todella erillisenä vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä ja toimii siitä riippumattomasti.

Joissain tapauksissa vertikaalisesti integroituneiden yritysten saattaa olla pakko luopua osasta omaisuuttaan, etenkin siirtoverkoistaan, tai luovuttaa tällaisen omaisuuden hallinta kolmannelle osapuolelle, jotta ne voisivat noudattaa ehdotettuja tosiasiallista eriyttämistä koskevia vaatimuksia. Ehdotetut vaihtoehdot vaikuttavat kuitenkin ainoilta mahdollisilta, jos halutaan varmistaa siirtoverkonhaltijoiden täydellinen riippumattomuus.

Edellä esiteltyjä vaihtoehtoja sovelletaan samalla tavoin sekä sähkö- että kaasualalla. Vaikka komissio tunnustaa, että omistuksen eriyttäminen on yleisesti ottaen edennyt pidemmälle EU:n sähköalalla, se ei ole löytänyt vakuuttavia perusteita sille, että sähkö- ja kaasualaa olisi kohdeltava eri tavoin. Erityisesti toimitus- ja tuotantotoimintojen ja verkon toiminnan ja kehittämisen välinen peruslaatuinen eturistiriita koskee yhtä lailla molempia aloja. Lisäksi keskeinen tekijä pitkäaikaisten toimitussopimusten tekemisessä kaasuntuottajien kanssa ei ole verkon omistus vaan vankka asiakaspohja. EU pysyy epäilemättä erittäin houkuttelevana kaasuntoimitusmarkkinana ostavien yritysten omistusrakenteista riippumatta. Tosiasiallisen eriyttämisen toteuduttua nämä yritykset voivat kilpailla kaasusta tasapuolisista lähtökohdista. Komissio tunnustaa myös, että kaasunsiirtoon liittyy kaasumolekyylien fyysinen liike putkistoissa, kun taas sähkönsiirrossa tällaista fyysistä liikettä ei esiinny. Tästä syystä siirtoverkonhaltijalla on kaasuverkossa suuremmat mahdollisuudet määritellä virtausten suunta ja verkon kapasiteetin käyttö. Tämä merkitsee, että tosiasiallinen eriyttäminen on kaasuverkoissa vähintään yhtä tärkeää kuin sähköverkoissa.

Jotta voitaisiin kuitenkin kannustaa toimitus- ja tuotantoyrityksiä investoimaan uuteen energiainfrastruktuuriin, nyt esitettävään ehdotukseen sisältyy mahdollisuus myöntää tilapäinen vapautus omistuksen eriyttämistä koskevien sääntöjen soveltamisesta uuden infrastruktuurin rakentamista varten. Tällaista vapautusta sovelletaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon uuden investoinnin taloudelliset tekijät sekä sisämarkkinoihin ja toimitusvarmuuteen liittyvät tavoitteet.

EY:n perustamissopimuksen 295 artiklan mukaisesti ehdotusta sovelletaan samalla tavoin julkisessa ja yksityisessä omistuksessa oleviin yrityksiin. Tämä merkitsee, ettei millään henkilöllä tai henkilöiden ryhmällä saisi olla yksinomaista tai jaettua vaikutusvaltaa sekä siirtoverkonhaltijoiden että toimitusyritysten hallintoelinten kokoonpanoon, äänestyksiin tai päätöksiin riippumatta siitä, onko henkilö luonteeltaan julkinen vai yksityinen. Näin varmistetaan julkisessa omistuksessa olevan siirtoverkonhaltijan riippumattomuus tilanteessa,

jossa myös toimitus- tai tuotantotoiminnot ovat julkisessa omistuksessa. Ehdotuksessa ei kuitenkaan vaadita valtionyhtiöitä myymään verkkoaan yksityisille yrityksille. Vaatimuksen noudattamiseksi mikä tahansa julkinen elin tai valtio voi esimerkiksi siirtää oikeudet (jotka antavat ”vaikutusvallan”) toiselle julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevalle oikeushenkilölle. Tärkeää on, että kaikissa tapauksissa, joissa eriyttäminen toteutetaan, kyseisen jäsenvaltion on osoitettava, että eriyttäminen toteutuu todella käytännössä ja että yritykset toimivat täysin erillään toisistaan, mikä luo todella tasapuoliset toimintaolosuhteet kaikkialla EU:ssa.

Siirtoverkkojen omistuksen eriyttämisvaatimus ei koske niitä jäsenvaltioita, joilla ei ole kaasun tai sähkön siirtoverkkoja vaan ainoastaan jakeluverkkoja.

1.3. Kolmansiin maihin liittyvät näkökohdat

Nyt esitettävässä ehdotuksessa edellytetään siirtoverkonhaltijoiden ja toimitus- ja tuotantotoimintojen tosiasiallista eriyttämistä kansallisen tason lisäksi myös koko EU:n laajuudelta. Tämä tarkoittaa erityisesti sitä, ettei yksikään toimitus- tai tuotantoyritys, joka toimii missä tahansa EU:n alueella, saa omistaa tai käyttää siirtoverkkoa missään EU:n jäsenvaltiossa. Tätä vaatimusta sovelletaan samalla tavoin sekä EU:sta että EU:n ulkopuolelta tuleviin yrityksiin.

Lainsäädäntöpakettiin sisältyy suojatoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että mikäli EU:n ulkopuoliset yritykset haluavat hankkia merkittävän osuuden jostain EU:n verkosta tai jopa hallita sitä, niiden on todistettavasti ja yksiselitteisesti noudatettava samoja eriyttämisvaatimuksia kuin EU:n yritysten. Komissio voi puuttua asiaan, jos ostaja ei voi osoittaa suoraa ja välillistä riippumattomuuttaan toimitus- ja tuotantotoiminnasta.

Moitteettomasti toimivat markkinat ja verkot ovat myös olennaisen tärkeitä talouden kilpailukyvyille ja kansalaisten hyvinvoinnille. Nyt esitettävän ehdotuksen tavoitteena on edistää kilpailua Euroopan energiamarkkinoilla ja näiden markkinoiden moitteetonta toimintaa. Tätä taustaa vasten on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että kaikki Euroopan energiamarkkinoiden taloudelliset toimijat noudattavat markkinataloussijoittajaperiaatetta ja toimivat sen mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan rajoita yhteisön kansainvälisten velvoitteiden soveltamista. Tästä syystä komissio ehdottaa vaatimusta, jonka mukaan yhteisön siirtoverkko tai siirtoverkonhaltija ei saa olla kolmannelta maasta tulevien henkilöiden tai kolmansien maiden määräysvallassa, paitsi jos tämä sallitaan EU:n ja kyseisen kolmannen maan välisellä sopimuksella. Tarkoituksena ei ole syrjiä EU:n ulkopuolisista maista tulevia yrityksiä vaan varmistaa, että ne noudattavat sekä hengeltään että kirjaimeltaan samoja sääntöjä kuin EU:hun sijoittautuneet yritykset. Komissio tekee myös pikaisesti syvällisen arvioinnin EU:n ulkoisen energiapolitiikan laajemmista kysymyksistä ja julkaisee sen tulokset.

Eriyttämisen osalta voidaan todeta yhteenvetona, että nyt esitettävät tosiasiallista eriyttämistä koskevat ehdotukset ovat välttämätön ja ratkaiseva askel kohti EU:n laajuista markkinoiden yhdentymistä. Se voi viime kädessä auttaa luomaan ylikansallisia siirtoverkonhaltijoita, kun keskinäinen epäluottamus ei enää rajoita verkonhaltijoiden toimintaa. Jos ylikansallisia siirtoverkonhaltijoita kuitenkin luotaisiin varmistamatta samalla niiden täyttä riippumattomuutta, toimitusta ja tuotantoa harjoittavien sidosyritysten välinen kilpailu luultavasti heikkenisi kilpailunvastaisen yhteistyön vaaran takia. Jos tosiasiallista eriyttämistä ei toteuteta, tällaiseen yhteistyöhön voisi liittyä kilpailun kannalta huolestuttavia piirteitä. Nyt esitettäviin ehdotuksiin sisältyy useita lisätoimenpiteitä, joilla edistetään EU:n markkinoiden yhdentymistä ja jotka liittyvät erityisesti siirtoverkonhaltijoiden yhteistyön parantamiseen.

2. KANSALLISTEN SÄÄNTELYVIRANOMAISTEN TOIMIVALTUUKSIEN JA RIIPPUMATTOMUUDEN LUJITTAMINEN

2.1. Vahvat kansalliset sääntelyviranomaiset valvovat sähkö- ja kaasumarkkinoiden toimintaa

Voimassa olevissa sähkö- ja kaasudirektiiveissä edellytetään, että jäsenvaltiot perustavat sääntelyviranomaisen. Useissa jäsenvaltioissa sääntelyviranomaiset ovat jo vakiintuneita elimiä, joilla on huomattavat toimivaltuudet ja resurssit, joiden turvin ne voivat varmistaa markkinoiden asianmukaisen sääntelyn. Toisissa jäsenvaltioissa sääntelyviranomaiset on perustettu vasta hiljattain ja niiden toimivaltuudet ovat heikkommat ja hajautettu useille eri elimille. Tämä yhtenäisyyden puute on käynyt ilmi komission toteuttamissa kattavissa maakohtaisissa selvityksissä, jotka myös osoittivat, että monissa tapauksissa sääntelyviranomaisen on liian heikko.

Kokemukset, joita on saatu niissä jäsenvaltioissa, joissa markkinat on avattu useita vuosia sitten, sekä muilla yleishyödyllisillä sektoreilla, jotka on avattu kilpailulle, osoittavat selvästi, että vahva sääntelyviranomaisen on välttämätön, jotta markkinoiden moitteeton toiminta voidaan varmistaa. Tämä koskee erityisesti verkkoinfrastruktuurien käyttöä.

Näistä syistä tässä ehdotuksessa pyritään lujittamaan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksia. Ensinnäkin niille annettaisiin selkeät valtuudet tehdä keskinäistä yhteistyötä Euroopan tasolla – tiiviissä yhteistyössä energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ja komission kanssa – jotta voidaan varmistaa kilpailulliset, varmat ja ympäristön kannalta kestävät sähkön ja kaasun sisämarkkinat Euroopan unionissa ja markkinoiden tosiasiallinen avaaminen kaikille kuluttajille ja toimittajille.

Toiseksi ehdotetaan, että sääntelyviranomaisten markkinoiden sääntelyä koskevia toimivaltuuksia lisätään seuraavilla aloilla:

- sen valvonta, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat noudattavat kolmansien osapuolten verkkoon pääsyä koskevia sääntöjä, eriyttämisvaatimuksia, tasehallintamekanismeja sekä ylikuormituksen ja yhteenliittymien hallintamenettelyjä;
- siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmien tarkastaminen ja arvioinnin esittäminen vuosikertomuksessa siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat Euroopan laajuista 10-vuotista verkon kehittämissuunnitelmaa; verkon varmuuden ja luotettavuuden seuranta ja verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen arviointi;
- avoimuusvelvollisuuksien seuranta;
- markkinoiden avaamisen ja kilpailun asteen seuranta ja tosiasiallisen kilpailun edistäminen yhteistyössä kilpailuviranomaisten kanssa; ja
- kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuuden varmistaminen.

Sähkö ja kaasu poikkeavat perustavalla tavalla muista kauppavararoista, sillä ne ovat verkkoperustaisia tuotteita, joita on mahdotonta tai kallista varastoida. Tämä tekee niistä alttiita markkinoiden väärinkäytölle, ja siksi sähkö- ja kaasumarkkinoilla toimivien yritysten viranomaisvalvontaa on lisättävä. Tästä syystä sääntelyviranomaisilla on oltava mahdollisuus saada tietoja yritysten operatiivisista päätöksistä. Ehdotuksen mukaan yritysten olisi pidettävä

operatiivisiin päätöksiinsä liittyvät tiedot kansallisten sääntelyviranomaisten sekä kilpailuviranomaisten ja komission saatavilla viiden vuoden ajan, jotta viranomaiset voisivat tehokkaasti selvittää markkinoiden väärinkäyttöä koskevat syytökset. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia markkinoiden väärinkäyttöön, lisää luottamusta markkinoihin ja vilkastuttaa siten kauppaa ja kilpailua.

Eräillä kaupankäynnin harjoittajilla (esim. pankeilla) on jo tällaisia velvollisuuksia rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin nojalla, eikä niille saisi asettaa päällekkäisiä velvollisuuksia. Tietojen säilyttämistä koskevat vaatimukset eivät saisi siksi rajoittaa voimassa olevan rahoitusmarkkinoita koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamista ja niiden tulisi olla yhteensopivia tämän lainsäädännön kanssa. Energiamarkkinoiden ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten olisi toimittava yhteistyössä, jotta molemmilla olisi yleiskuva kyseessä olevista markkinoista. Ennen niiden suuntaviivojen antamista, joissa määritellään tietojen säilyttämistä koskevat vaatimukset, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komiteaa (CESR) pyydetään tekemään yhteistyötä ja antamaan komissiolle neuvoja suuntaviivojen sisällöstä.

Jotta sääntelyviranomaiset voisivat toteuttaa tehtävänsä, niille annettaisiin valtuudet tehdä tutkimuksia, pyytää kaikkia tarvittavia tietoja ja määrätä varoittavia seuraamuksia. Niitä pyydetään myös sääntelytehtäviään suorittaessaan ottamaan täysimääräisesti huomioon energiatehokkuutta koskeva tavoite.

2.2. Sääntelyviranomaisten todistettu riippumattomuus lisää markkinoiden luottamusta

Sääntelyviranomaisten riippumattomuus on hyvän hallintotavan keskeinen periaate ja välttämätön edellytys markkinoiden luottamukselle. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan sääntelyviranomaisten olisi oltava täysin riippumattomia kaasu- ja sähköalan teollisuuden eduista. Siinä ei kuitenkaan tarkenneta, kuinka tällainen riippumattomuus voidaan todistetusti varmistaa, eikä siinä taata riippumattomuutta lyhyen aikavälin poliittisista intresseistä.

Kuten kevään 2007 Eurooppa-neuvoston päätelmissä ja Euroopan parlamentin päätöslauselmassa korostetaan, energia-alan kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuuden lujittaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Siksi ehdotetaan, että sääntelyviranomaisen tulisi olla oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton kaikista muista julkisista tai yksityisistä elimistä ja että sen henkilöstö ja päätöksentekojen jäsenet toimivat markkinoiden eduista riippumatta eivätkä pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muulta julkisesta tai yksityiseltä elimeltä. Tästä syystä ehdotetaan, että sääntelyviranomaisen on oikeushenkilö ja että sillä on oma talousarvio, riittävät henkilöstö- ja taloudelliset resurssit sekä riippumaton johto.

3. RIIPPUMATON ELIN KANSALLISTEN SÄÄNTELYVIRANOMAISTEN YHTEISTYÖTÄ JA PÄÄTÖKSENTEKOA VARTEN: ENERGIA-ALAN SÄÄNTELYVIRANOMAISTEN YHTEISTYÖVIRASTO

3.1. Virallisen yhteistyörakenteen kehittäminen ERGEGistä saatujen myönteisten kokemusten pohjalta

Vaikka energian sisämarkkinat ovatkin kehittyneet merkittävästi, sääntely on edelleen puutteellista rajat ylittävissä kysymyksissä. Tähän kysymykseen tarttumiseksi komissio on pannut alulle itsesääntelyfoorumeja kuten Firenzen foorumin (sähkö) ja Madridin foorumin (kaasu). Nämä foorumit kokoavat yhteen eri sidosryhmät yhteistyön lujittamiseksi.

Lisäksi komissio perusti vuonna 2003 sähkö- ja kaasualan riippumattoman neuvoa-antavan ryhmän eli Euroopan sähkö- ja kaasualan sääntelyviranomaisten ryhmän (European Regulators Group for Electricity and Gas, ERGEG). Ryhmän tehtävänä on helpottaa kuulemista, koordinointia ja yhteistyötä jäsenvaltioiden kansallisten sääntelyviranomaisten välillä sekä näiden viranomaisten ja komission välillä sähkön ja kaasun sisämarkkinoiden lujittamiseksi. ERGEG koostuu kansallisten sääntelyviranomaisten edustajista.

ERGEG on viime vuosina vaikuttanut erittäin myönteisesti kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden toteuttamiseen julkaisemalla ei-sitovia ohjeita ja antamalla suosituksia ja lausuntoja komissiolle. Itsesääntelyfoorumien ja ERGEGin perustaminen ei ole kuitenkaan johtanut todelliseen edistymiseen sellaisten yhteisten standardien ja lähestymistapojen kehittämisessä, joita tarvitaan rajat ylittävässä kaupassa ja ensimmäisten alueellisten markkinoiden luomisessa ja viime kädessä eurooppalaisten energiamarkkinoiden toteuttamisessa.

Energia-ala on ajan mittaan muuttunut yhä monimutkaisemmaksi ja hienojakoisemmaksi, ja siihen liittyy entistä enemmän erilaisia taloudellisia intressejä. Nykyisin ERGEGissä noudatettava lähestymistapa, joka käytännössä vaatii yleensä 27 sääntelyviranomaisen ja yli 30 siirtoverkonhaltijan yksimielisyyttä sopimukseen pääsemiseksi, ei tuota riittäviä tuloksia. Sen pohjalta on annettu lukuisia ei-sitovia sääntöjä ja pyritty saavuttamaan yhteisymmärrys yhteisistä lähestymistavoista ”asteittaisen lähenemisen” kautta, mutta se ei ole johtanut todellisiin päätöksiin vaikeista kysymyksistä, joihin nyt on tartuttava.

Tällä hetkellä ne tekniset säännöt, joiden mukaisesti sähköalan yritysten on toimittava, eli kantaverkkosäännöt (*grid codes*) poikkeavat suuresti toisistaan eri jäsenvaltioissa ja usein jopa yhden jäsenvaltion sisällä. Näitä sääntöjä on ensin lähennettävä toisiinsa, minkä jälkeen ne on yhdenmukaistettava, jos EU:n energiamarkkinat halutaan yhdentää.

Komissio on arvioinut eri vaihtoehtoja vaadittujen tehtävien organisoimiseksi, myös sitä, voisiko komissio itse toteuttaa nämä tehtävät. Näiden sääntöjen yhdenmukaistaminen sekä edistyminen uusissa infrastruktuureissa eivät ole tehtäviä, jotka tyypillisesti kuuluisivat komission toimenkuvaan. Itse asiassa komissio ei ole koskaan harjoittanut tällaista toimintaa. Se vaatii 27 kansallisen sääntelyviranomaisen asiantuntijoiden erityisosaamista ja yhteistyötä. Siksi onkin kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävä sopia kansallisten kantaverkkosääntöjensä muuttamisesta. Käytännössä vain kansallisiin sääntelyviranomaisiin pohjautuva elin voi katalysoida kansallisten sääntelyviranomaisten kaikki tarvittavat resurssit, mikä on avain menestyksen saavuttamiseen näissä kysymyksissä. Virasto voi hallintoneuvostonsa kautta – joka koostuu kansallisten sääntelyviranomaisten edustajista –

kääntyä kansallisten sääntelyviranomaisten henkilöstön puoleen. Komissio ei ole tällaisessa asemassa.

Komissio on tullut siihen tulokseen, että vaaditut tehtävät voi parhaiten toteuttaa erillinen, komissiosta riippumaton elin. Tätä johtopäätöstä tuetaan sekä kevään 2007 Eurooppa-neuvoston päätelmissä että Euroopan parlamentin tuoreessa päätöslauselmassa².

Siksi harkittiin voimakkaamman energia-alan kansallisten sääntelyviranomaisten verkoston perustamista. Mallina toimi kilpailuviranomaisten verkosto, joka perustettiin vuonna 2004 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 nojalla. Tämä vaatisi kuitenkin itsenäisten toimivaltuuksien antamista komissiolle energia-alalla (nykyisin sillä on tällaiset toimivaltuudet ainoastaan kilpailusääntöjen alalla). Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltuuksia olisi joka tapauksessa lujitettava ja yhdenmukaistettava.

Lisäksi voitaisiin soveltaa Euroopan keskuspankkijärjestelmän mallia, mutta sillä ei ole oikeusperustaa perustamissopimuksessa. Tällainen malli vaatisi perustamissopimuksen muuttamista.

Näistä syistä komissio tuli siihen tulokseen, että jos on perustettava riippumaton elin, joka voi tehdä komissiolle ehdotuksia aineellisista päätöksistä tai tehdä kolmansia osapuolia sitovia yksittäisiä sääntelypäätöksiä sen tehtäväksi siirretyistä yksityiskohtaisista teknisistä kysymyksistä, ainoa ratkaisu on viraston perustaminen.

Virastolle ehdotetut päätehtävät täydentäisivät Euroopan tasolla kansallisten sääntelyviranomaisten toteuttamia sääntelytehtäviä. Rakenteen olisi tarjottava puitteet kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyölle, siirtoverkonhaltijoiden yhteistyön viranomaisvalvonnalle sekä useamman kuin yhden jäsenvaltion alueella sijaitsevaa infrastruktuuria koskevien yksittäisten päätösten tekemiselle. Tämä arviointi heijastaa periaatteita, jotka komissio on määritellyt luonnoksessa toimielinten väliseksi sopimukseksi Euroopan unionin sääntelyvirastojen toimintakehyksestä³. Tämä koskee erityisesti valtuuksia tehdä yksittäisiä päätöksiä, jotka ovat kolmansia osapuolia oikeudellisesti sitovia.

Seuraava ehdotus perustuu ”ERGEG+”-vaihtoehtoon, joka mainitaan 10. tammikuuta 2007 annetussa komission tiedonannossa *Energiapolitiikka Euroopalle*⁴.

3.2. Ehdotetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston päätehtävät

Virasto täydentäisi Euroopan tasolla sääntelyviranomaisten kansallisella tasolla toteuttamia sääntelytehtäviä seuraavasti:

² Eurooppa-neuvosto on päätelmissään samaa mieltä siitä, että on tarpeellista perustaa riippumaton mekanismi, jonka puitteissa kansalliset sääntelyviranomaiset voivat toimia yhteistyössä ja tehdä päätöksiä tärkeistä rajat ylittävistä kysymyksistä. Euroopan parlamentin hyväksymässä Alejo Vidal-Quadrasin mietinnössä puolestaan todetaan, että parlamentti ”kannattaa komission ehdotusta kansallisten sääntelyviranomaisten välisen yhteistyön lisäämisestä EU:ssa tapana edistää eurooppalaisempaa lähestymistapaa rajatylittävien kysymysten sääntelyyn; korostaa, että komissiolla olisi oltava keskeinen rooli tässä työssä heikentämättä sääntelyviranomaisten riippumattomuutta; katsoo, että sääntelyviranomaisten olisi tehtävä päätöksiä erityisesti määritellyistä teknisistä ja kauppaa koskevista kysymyksistä tietojen perusteella ja kuultuaan tarvittaessa ensin siirtoverkonhaltijoita ja muita sidosryhmiä ja että kyseisten päätösten olisi oltava oikeudellisesti sitovia.”

³ KOM(2005) 59.

⁴ EUVL C [...], [...], s. [...].

- *Puitteiden luominen kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyölle.* Virasto tarjoaa puitteet kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyölle, jotta voidaan parantaa rajat ylittävien tilanteiden käsittelyä. Virasto vahvistaa menettelyt kansallisten viranomaisten väliselle yhteistyölle, erityisesti liittyen tiedonvaihtoon ja toimivallan jakoon tapauksissa, jotka koskevat useampaa kuin yhtä jäsenvaltiota. Näissä puitteissa edistetään myös kansallisten sääntelyviranomaisten alueellista yhteistyötä.
- *Siirtoverkonhaltijoiden yhteistyön viranomaisvalvonta.* Virasto vastaa sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalainen verkoston toiminnan seurannasta ja arvioinnista. Se osallistuu erityisesti painopisteiden määrittelyyn verkostojen työohjelmien kautta, verkostojen 10-vuotisten investointisuunnitelmien arviointiin sekä teknisten ja markkinoita koskevien sääntöjen valmisteluun. Investointisuunnitelman arviointi ei rajoita kansallisessa lainsäädännössä määriteltyä siirtoverkonhaltijoiden vastuuta teknisistä häiriöistä. Teknisten ja markkinoita koskevien sääntöjen osalta virastolle annetaan valtuudet pyytää siirtoverkonhaltijoita muuttamaan sääntöluonnoksia tai antamaan tietyistä kysymyksistä yksityiskohtaisempia sääntöjä. Se voi myös suositella, että komissio tekee näistä säännöistä oikeudellisesti sitovia, jos niiden vapaaehtoinen täytäntöönpano siirtoverkonhaltijoiden taholta osoittautuu riittämättömäksi tai tiettyihin kysymyksiin soveltumattomaksi. Virasto voi suositella siirtoverkonhaltijoiden laatiman sääntöluonnoksen muuttamista tai suositella komissiolle lisäsäännösten antamista. Tämä mekanismi toteutuu käytännössä jatkuvana ja rakentavana vuoropuheluna viraston, siirtoverkonhaltijoiden ja komission kesken. Viraston mukanaolo on keskeinen edellytys sille, että siirtoverkonhaltijoiden yhteistyö sujuu tehokkaalla ja avoimella tavalla sisämarkkinoiden hyödyksi.
- *Valtuudet tehdä yksittäisiä päätöksiä.* Tiettyjen rajat ylittävien kysymysten käsittelemiseksi virastolle ehdotetaan annettavan valtuudet tehdä yksittäisiä päätöksiä Euroopan etua palvelevaa infrastruktuuria koskevista vapautuspyynnöistä⁵ sekä useamman kuin yhden jäsenvaltion alueella sijaitsevaan infrastruktuuriin sovellettavasta sääntelyjärjestelmästä. Lisäksi virasto voisi tehdä päätöksiä yksittäisistä teknisistä kysymyksistä, jos sille annetaan tätä koskevat valtuudet suuntaviivoissa, jotka hyväksytään komiteamenettelyllä kaasu- ja sähködirektiivin mukaisesti.
- *Yleinen neuvoa-antava rooli.* Virastolla olisi komissioon nähden yleinen neuvoa-antava rooli markkinoiden sääntelyyn liittyvissä kysymyksissä, ja se voisi antaa ei-sitovia ohjeita hyvien toimintatapojen levittämiseksi kansallisten sääntelyviranomaisten keskuudessa. Sillä olisi myös valtuudet arvioida tapauskohtaisesti kaikkia kansallisen sääntelyviranomaisen tekemiä päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan sisämarkkinoihin, suhteessa täytäntöönpanotoimenpiteisiin, jotka komissio on hyväksynyt kaasu- ja sähköalaa koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamiseksi, ja antaa niistä lausunto komissiolle.

Vaikka uuden viraston toimivaltuuksia ei voidakaan laajentaa normatiivisiin päätöksiin (kuten pakollisten suuntaviivojen viralliseen hyväksymiseen), sillä tulee kaiken kaikkiaan olemaan ratkaiseva asema Euroopan kaasu- ja sähkömarkkinoita koskevien sääntöjen kehittämisessä ja täytäntöönpanossa.

⁵ Määritelty direktiivin 2003/55/EY 22 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 7 artiklassa.

3.3. Ehdotetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston hallinto

Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston hallintorakenne ja -periaatteet perustuvat pääosin yhteisön sääntelyvirastojen vakiosääntöihin ja -käytäntöihin.

Sääntelytehtävissä tarvittava riippumattomuus on kuitenkin otettava huomioon. Tästä syytä ehdotetaan, että kaikista hallinnollisista ja talousarvioon liittyvistä asioista vastaavan johtokunnan lisäksi virastolle perustetaan sääntelyneuvosto, joka vastaa kaikista sääntelyyn liittyvistä kysymyksistä ja päätöksistä. Johtokunta nimittää viraston johtajan sääntelyneuvostoa kuultuaan. Johtaja valitaan komission hyväksymien ehdokkaiden joukosta. Johtaja edustaa virastoa ja vastaa sen päivittäisestä johtamisesta. Viraston rakenteeseen kuuluu myös valituslautakunta, joka käsittelee viraston päätöksistä tehdyt muutoksenhakupyynnöt.

3.4. Taloudelliset näkökohdat

Viraston tehtävät huomioon ottaen sille ehdotetaan rajallista henkilöstöä eli noin 40–50 työntekijää. Tämä arvio perustuu laajaan analyysiin kansallisten sääntelyviranomaisten henkilöstötarpeista ja tarkkaan arviointiin ehdotettujen tehtävien toteuttamiseen tarvittavista vähimmäisresursseista, erityisesti kun otetaan huomioon mahdolliset synergiat, joita voidaan saavuttaa käyttämällä kansallisten sääntelyviranomaisten resursseja viraston työn tukena. Ehdotettu henkilöstömäärä vastaa näiden viranomaisten tarpeita⁶. Kuten edellä mainitaan, jos komissio ottaisi hoitaakseen viraston tehtävät, vaadittu henkilöstömäärä olisi huomattavasti suurempi.

Viraston vuotuisiksi kokonaiskustannuksiksi arvioidaan noin 6–7 miljoonaa euroa, josta 5 miljoonaa on henkilöstökustannuksia (kun keskekustannukseksi otetaan Euroopan komission henkilöstön keskekustannus, eli 0,117 miljoonaa euroa vuodessa, mihin sisältyvät tähän liittyvät toimitila- ja hallintokustannukset), 1 miljoona toimintakustannuksia (kokoukset, tutkimukset ja käänös-, julkaisu- ja tiedotuskustannukset) ja loput pääomakustannuksia (irtaimen omaisuuden hankkiminen ja niihin liittyvät kustannukset) ja matkakustannuksia.

Viraston vuosittaiset kustannukset katetaan yhteisön avustuksilla. Virasto saa jonkin verran tuloja maksuista, joita peritään kolmansilta osapuolilta viraston tehdessä tiettyjä päätöksiä.

3.5. Komission rooli

Komissio asema ja rooli perustamissopimuksen valvojana turvataan periaatteessa kolmenlaisilla suojatoimenpiteillä.

Ensinnäkin, jos virasto tekee päätöksen, tällainen päätös on sitova ainoastaan määrätyissä teknisissä tilanteissa, joista on nimenomaisesti säädetty asetuksessa tai direktiiveissä tai jotka on määritelty tapauskohtaisesti sitovissa suuntaviivoissa. Virastolla ei olisi poliittista harkintavaltaa tämän kehyksen ulkopuolella.

Toiseksi, jos siirtoverkonhaltijoiden yhteistyö tai kansallisten sääntelyviranomaisten tekemät päätökset uhkaavat tosiasiallista kilpailua ja markkinoiden tehokasta toimintaa, virasto

⁶ Henkilöstökaavio liitetään perusteluihin.

ilmoittaa asiasta välittömästi komissiolle, joka voi sitten hyväksyä tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Komissio voi toimia myös omasta aloitteestaan.

Kolmanneksi, vain komissiolla on oikeus tehdä aineellisia päätöksiä. Tällaisissa tapauksissa virastolla on valmisteleva ja neuvoa-antava rooli. Komission oikeudellinen yksikkö on tutkinut tekstin tarkasti tässä suhteessa sen varmistamiseksi, ettei virastolla ole valtaa tehdä aineellisia päätöksiä oman harkintansa perusteella.

Lisäksi komission tehtävänä on määritellä tarkemmin viraston rooli antamalla sitovia suuntaviivoja.

4. SIIRTOVERKONHALTIJOIDEN TEHOKAS YHTEISTYÖ

4.1. Siirtoverkonhaltijoiden tiivis yhteistyö on välttämätöntä sähkö- ja kaasumarkkinoiden yhdentämiseksi

Markkinoiden yhdentyminen edellyttää myös tehokasta yhteistyötä siirtoverkonhaltijoiden välillä sekä selkeää ja vakaata sääntelykehystä, johon sisältyy myös sääntelyn koordinointi. Verkkoon pääsyä koskevien sääntöjen ja toimintasääntöjen on oltava yhdenmukaisia, siirtoverkonhaltijoiden välillä on järjestettävä tehokas tiedonvaihto ja yhteenliittämiskapasiteetin lisäämiseksi tarvittavia uusia investointeja on koordinoitava tiiviisti. Kaasu- ja sähköalan siirtoverkonhaltijat tekevät jo vapaaehtoista yhteistyötä nykyisissä rakenteissa kuten ETSO:ssa (European Transmission System Operators) ja GTE:ssä (Gas Transmission Europe). Ne tekevät toiminnallisia kysymyksiä koskevaa yhteistyötä aluetasolla ja osallistuvat teknisten elinten, kuten UCTE:n (Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity) ja EASEE-Gasin (European Association for the Streamlining of Energy Exchange), toimintaan. Nämä monitasoiset yhteistyöaloitteet ovat antaneet merkittävän panoksen sisämarkkinoiden toiminnalle ja ne ovat osaltaan parantaneet verkkojen tehokkuutta ja varmuutta.

Tämän vapaaehtoisen yhteistyön rajoitukset ovat kuitenkin tulleet ilmi esimerkiksi verkkohäiriöinä ja sähkökatkoina, jotka johtuvat verkkotoiminnan heikosta koordinoinnista tai sähkö- tai kaasuverkkojen puuttuvista yhteyksistä. Ne ilmenevät myös vaikeuksina ehdottaa yhteisiä teknisiä standardeja ja sopia niistä. Tästä syystä ehdotetaan, että siirtoverkonhaltijoille annetaan tehtäväksi tiivistää keskinäistä yhteistyötään useilla keskeisillä aloilla. Tässä työssä tulisi keskittyä seuraaviin pääkysymyksiin:

- *Markkinoita koskevien ja teknisten sääntöjen kehittäminen.* Sähkö- ja kaasumarkkinoiden yhdentämiseksi tarvitaan yhtenäinen joukko teknisiä ja markkinoita koskevia sääntöjä. Tällaisia sääntöjä on nykyisin olemassa kansallisella pohjalla tai eri organisaatioiden kuten UCTE:n ja EASEE-Gasin suositusten kautta. Nykyiseen tilanteeseen liittyy kolmenlaisia ongelmia: nykyiset säännöt eivät kata kaikkia aloja, jotka on yhdenmukaistettava, jotta yhdenmukaiset markkinat voisivat toimia; kansalliset säännöt eivät usein ole keskenään yhteensopivia; ja säännöt eivät usein ole oikeudellisesti sitovia tai niiden täytäntöönpanoa ei voida valvoa. Esimerkkeinä tällaisista säännöistä voidaan mainita sähkönsiirtoverkkojen varmuutta ja luotettavuutta koskeva UCTE:n toimintaopas ja kaasulaatuja koskevat EASEE-Gasin suositukset.
- Ehdotuksessa säilytetään siirtoverkonhaltijoiden vapaaehtoinen prosessi, koska se on käytännöllinen tapa kehittää yksityiskohtaisia teknisiä ja markkinoita koskevia sääntöjä. Nämä säännöt ovat usein teknisesti monimutkaisia, ja tarvitaan tehokas prosessi, jonka

avulla niitä voidaan tarvittaessa muuttaa. Ehdotuksessa nykyiseen prosessiin lisätään tiivis viranomaisvalvonta, joka koskee näiden sääntöjen sisällön ja niiden noudattamisen seuranta ja valvontaa kansallisten sääntelyviranomaisten, viraston ja/tai komission toimesta, kyseessä olevan ehdotuksen luonteesta riippuen. Jos siirtoverkonhaltijat eivät pääse yhteisymmärrykseen tarvittavista teknisistä ja markkinoita koskevista säännöistä tai eivät pane niitä täytäntöön, tällaisia sääntöjä voidaan ehdottaa ja hyväksyä komiteamenettelyllä komission ehdotuksesta.

- Kaiken kaikkiaan tässä ehdotuksessa määritellään yksitoista keskeistä yhteistyöalaa. Siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston (ks. 1.2 kohta) vuotuisissa työohjelmissa, joita laadittaessa kuullaan kaikkia sidosryhmiä ja uutta energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa (ks. 3 kohta), vahvistetaan prioriteetit ja määritellään yksityiskohtaisemmin tarvittavat tekniset ja markkinoita koskevat säännöt. Siirtoverkonhaltijoiden välisen yhteistyön tulisi kattaa myös teknisten ja markkinoita koskevien sääntöjen täytäntöönpanon seuranta.
- *Yhteisen edun mukaiset tutkimus- ja innovointitoimet.* Siirtoverkonhaltijoiden yhteistyön tulisi muodostaa kehys, jonka puitteissa voidaan määritellä, rahoittaa ja hallinnoida tutkimus- ja innovointitoimia, jotka ovat välttämättömiä Euroopan sähkö- ja kaasuverkkojen vahvan teknisen kehityksen ylläpitämiseksi ja erityisesti toimitusvarmuuden ja energiatehokkuuden edistämiseksi ja hiilidioksidipäästöiltään vähäisten teknologioiden yleistymisen mahdollistamiseksi.
- *Verkkotoiminnan koordinointi.* Siirtoverkonhaltijoiden yhteistyöhön sisältyy verkkojen yhteinen toiminta sovittujen teknisten ja markkinoita koskevien sääntöjen mukaisesti. Lisäksi siihen sisältyy verkkojen toimintatietojen vaihto sekä verkkoon pääsyä koskevien tietojen koordinoitu julkaiseminen esimerkiksi yhteisen avoimuusmekanismin kautta.
- *Investointien suunnittelu.* Jotta käytettävissä olisi riittävästi siirtokapasiteettia kysynnän tyydyttämiseksi ja kansallisten markkinoiden yhdentämiseksi, verkonhaltijoiden olisi koordinoitava verkon kehittämisen pitkän aikavälin suunnittelua verkkoinvestointien suunnittelemiseksi ja siirtoverkkojen kapasiteetin kehityksen seuraamiseksi. Ajatuksena on, että siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiset verkostot julkaisevat verkon kehittämissuunnitelmia, joihin sisältyvät integroidun verkon mallintaminen, skenaarioiden laatiminen sekä integroidun verkon häiriönkestävyyden ja toimituskyvyn arviointi. Näiden kehittämissuunnitelmien tulisi ulottua riittävän kauas tulevaisuuteen (vähintään 10 vuotta), jotta puuttuvat investoinnit voidaan määritellä riittävän ajoissa erityisesti rajat ylittävän kapasiteetin osalta.

Alueellisilla aloitteilla on myönteinen vaikutus markkinoiden yhdentymiseen etenkin kahden viimeksi mainitun tehtävän osalta. Siirtoverkonhaltijoiden Euroopan tason yhteistyötä olisikin täydennettävä alueellisella tasolla, jotta voidaan varmistaa todellinen käytännön edistyminen, verkon optimaalinen hallinnointi⁷ ja investointien asianmukainen suunnittelu ja toteutus. Sääntelykehityksen avulla tulisi edistää, koordinoita ja kehittää siirtoverkonhaltijoiden ja sääntelyviranomaisten välisiä alueellisia aloitteita. Näistä voidaan mainita esimerkkinä ERGEGin johtamat alueelliset aloitteet sekä Luoteis-Euroopassa toimiva Pentalateral Energy Forum. Myös tärkeimmät sidosryhmät, kuten Eurelectric, suosittelevat tällaisia aloitteita.

⁷ Esimerkiksi sähkön osalta on selvää, että joissain kysymyksissä teknisten sääntöjen vahvistamisesta on sovittava kullakin synkronisella alueella.

4.2. Parannettu yhteistyömekanismi

On tärkeää, että siirtoverkonhaltijoiden yhteistyörakenteilla tunnustetaan Euroopan tasolla olevan valtuudet toteuttaa edellä kuvatut tehtävät. Tätä varten komissio nimeää virallisesti (kaasun ja sähkön) siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiset verkostot, jotka vastaavat näiden tehtävien toteuttamisesta.

Yrityksinä siirtoverkonhaltijoiden on oltava avoimia sen suhteen, kuinka ne tekevät yhteistyötä. Ne voivat käyttää lähtökohtana olemassa olevia rakenteita kuten GTE:tä ja ETSO:a Siirtoverkonhaltijoille asetetut tehtävät ja velvollisuudet edellyttävät kuitenkin keskitettyä ja pysyvää yhteistyörakennetta sekä organisaation että verkon suunnittelussa ja käytössä tarvittavien käytännön välineiden suhteen.

Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto seuraa sitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiset verkostot toteuttavat niille annetut tehtävät.

Sidosryhmien, kuten tuottajien, toimittajien, asiakkaiden ja jakeluverkonhaltijoiden, osallistumista ja kuulemista kehitetään vakiokäytäntönä, jota siirtoverkonhaltijat noudattavat tiettyä aihetta koskevan työnsä alusta asti. Tätä varten sidosryhmiä kuullaan kaikista siirtoverkonhaltijoiden laatimista teknisten ja markkinoita koskevien sääntöjen luonnoksista, ja ne voivat kommentoida siirtoverkonhaltijoiden vuotuisia työohjelmia. Virasto valvoo, että kuuleminen toteutetaan asianmukaisesti.

5. MARKKINOIDEN TOIMINNAN PARANTAMINEN

Tällä ehdotuksella pyritään myös parantamaan lainsäädäntökehystä siten, että helpotetaan kolmansien osapuolten mahdollisuuksia käyttää keskeistä infrastruktuuria, lisätään markkinoiden avoimuutta ja parannetaan mahdollisuuksia luoda yhteyksiä vähittäisasiakkaisiin.

5.1. Vapautusjärjestelmä

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan merkittävä uusi infrastruktuuri voidaan vapauttaa kolmansien osapuolten säänneltyä verkkoon pääsyä koskevien sääntöjen soveltamisesta ennalta määrätyksi ajaksi. Tätä mahdollisuutta on käytetty useissa jo valmistuneissa tai rakenteilla olevissa infrastruktuureissa, muun muassa kaasuyhdysputkissa ja rajayhdysjohdoissa sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksissa. Se on helpottanut toimitusvarmuutta ja kilpailua edistävien hankkeiden toteuttamista. Samaan aikaan kokemus on kuitenkin osoittanut, että hankkeiden toteuttajien, sääntelyviranomaisten ja komission kannalta voisi olla hyödyllistä yksinkertaistaa vapautusten hakemiseen ja myöntämiseen sovellettavaa menettelyä ja selkeyttää joitain vapautuksen ehtoja. Tästä syystä komissio ehdottaa suuntaviivojen laatimista hakijoiden ja sääntelyviranomaisten auttamiseksi vapautuksen ehtojen soveltamisessa. Sen varmistamiseksi, että markkinat voivat kuitenkin käyttää vapautettua infrastruktuuria optimaalisesti, komissio ehdottaa, että uuden infrastruktuurin kapasiteetin jakamista koskevia vähimmäisvaatimuksia ja ylikuormituksen hallintaa koskevia sääntöjä, joita on tähän saakka sovellettu tapauskohtaisesti, aletaan soveltaa yleisesti.

5.2. Avoimuus

Sähkön ja kaasun sisämarkkinoita vaivaa likviditeetin ja avoimuuden puute, joka haittaa voimavarojen tehokasta jakamista, rajoittaa mahdollisuuksia riskeiltä suojautumiseen ja estää uusien toimijoiden markkinoille tulon. Luottamusta markkinoihin, niiden likviditeettiä ja markkinatoimijoiden lukumäärää on kasvatettava lisäämällä markkinoiden saatavilla olevien tietojen määrää.

Nykyisissä avoimuusvaatimuksissa keskitytään verkon kapasiteetin julkaisemiseen, jotta markkinatoimijat voivat nähdä, onko kapasiteettia saatavilla ja onko kaikki käytettävissä oleva kapasiteetti tarjottu markkinoille. Markkinatoimijoiden olisi kuitenkin saatava myös tietoja, jotka määrittävät tukkuhintojen kehityksen.

Tällä hetkellä perinteisillä toimijoilla, jotka vastaavat suurimmasta osasta kaasu- ja sähkövirroista ja jotka omistavat suurimman osan markkinoilla olevasta omaisuudesta, on uusia tulokkaita paremmat ja laajemmat mahdollisuudet saada tietoja. Sähköalalla on vahvistettu sääntelyyn liittyvien suuntaviivojen muodossa sähköntuotantoa koskevia avoimuusvaatimuksia, mutta ne eivät riitä, ja kaasualalla tällaisia vaatimuksia ei tällä hetkellä ole lainkaan. Siksi ehdotetaan, että avoimuusvaatimukset laajennetaan koskemaan kaasuvaroja, kysyntä- ja tarjontaennusteita, verkon tasehallintakustannuksia ja kaupankäyntiä.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on valvottava näiden vaatimusten asianmukaista ja täydellistä soveltamista, joten niiden toimivaltuuksia on lisättävä vastaavasti.

Johdannaisia ja rahoitusvälineitä koskevan avoimuuden osalta tässä ehdotuksessa ei aseteta lisävaatimuksia asianomaisille yrityksille, ja komissio tarkastelee tätä kysymystä yksityiskohtaisesti ja esittää siitä päätelmänsä vuoden 2008 puolivälissä. Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komiteaa pyydetään yhteistyössä tutkimaan ja antamaan neuvoja siitä, olisiko sähkön- ja kaasuntoimitussopimuksilla ja sähkö- ja kaasujohdannaisilla toteutettuihin liiketoimiin sovellettava kauppaa edeltäviä ja/tai kaupan jälkeisiä avoimuusvaatimuksia.

5.3. Mahdollisuus käyttää varastoja

Voimassa olevassa kaasun sisämarkkinoita koskevassa direktiivissä säädetään, että varastointilaitteistojen haltijoiden on annettava kolmansille osapuolille mahdollisuus käyttää varastoja, jos varastot ovat niille välttämättömiä asiakkaille suuntautuvien toimitusten mahdollistamiseksi. Jäsenvaltiot voivat varmistaa varastojen käyttömahdollisuuden valintansa mukaan joko sääntelyviranomaisen määrittelemillä vaatimuksilla tai velvoittamalla varastointilaitteistojen haltijat neuvottelemaan käyttöehdoista asiakkaiden kanssa. Direktiivin vaatimukset ovat vain periaatteita ja ne jättävät jäsenvaltioille runsaasti harkintavaltaa oman sääntelykehyksensä määrittelyssä. Näille periaatteille annettiin sittemmin konkreettista sisältöä Madridin foorumissa, jossa kaikki sidosryhmät hyväksyivät asiaa koskevat vapaaehtoiset suuntaviivat (Guidelines for Good Third Party Access Practice for Storage System Operators, GGPSSO). ERGEG on kuitenkin todennut, että näiden suuntaviivojen yleinen täytäntöönpano on heikkoa.

Jotta niitä sovellettaisiin tehokkaasti, komissio ehdottaa neljää toimenpidettä:

- tehdään suuntaviivojen periaatteista oikeudellisesti sitovia ja mahdollistetaan suuntaviivojen yksityiskohtainen täytäntöönpano komiteamenettelyllä;
- vahvistetaan toimitusyrityksiin kuuluvien varastointilaitteistojen haltijoiden oikeudellinen ja toiminnallinen eriyttäminen;
- lisätään kansallisten sääntelyviranomaisten valtuuksia valvoa varastojen käyttömahdollisuutta;
- edellytetään, että varastoihin sovellettava sääntelyjärjestelmä on selkeä.

Jotta suuntaviivoista voidaan tehdä oikeudellisesti sitovia, asetusta laajennetaan sen määrittelemiseksi, kuinka varastointilaitteistojen haltijoiden on tarjottava kolmannen osapuolen verkkoon pääsyyn liittyviä palveluja ja kuinka niiden olisi jaettava kapasiteetti ja hallittava ylikuormitusta. Lisäksi siinä määritellään avoimuusvaatimukset ja ehdotetaan toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan varastointikapasiteetin jälkimarkkinoiden kehittyminen. Näiden sääntöjen pitäisi varmistaa, että kaikki kolmansien osapuolten käytettävissä oleva varastointikapasiteetti tarjotaan markkinoille syrjimättömästi ja avoimesti, ja että kapasiteetin hamstraus estetään. Näillä säännöillä varmistetaan myös yhdenmukaisuus ehdotettujen vapautettuja infrastruktuureja koskevien vähimmäisvaatimusten kanssa.

Vaativalla varastointilaitteistojen haltijoiden oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä parannetaan merkittävästi varastojen tosiasiallisia käyttömahdollisuuksia. Nykyinen tilanne, jossa varastoja tarvitsevien toimittajien on otettava yhteyttä kilpailijoihinsa sopiakseen varastointitarpeistaan, ei lisää markkinoiden luottamusta ja on vakava este uusille tulokkaille. Vaatimus varastointilaitteistojen haltijoiden eriyttämisestä parantaa tätä tilannetta ja antaa kilpailijoille ja sääntelyviranomaisille mahdollisuuden tarkastaa, että kaikki käytettävissä oleva varastointikapasiteetti tarjotaan markkinoille.

Komissio ehdottaa markkinoille tarjottavaan varastointikapasiteetin osuuteen nykyisin liittyvän epäselvyyden poistamista vaatimalla, että kaikkien jäsenvaltioiden on määriteltävä ja julkaistava perusteet sille, milloin ja miten kolmansilla osapuolilla on mahdollisuus käyttää varastoja. Sääntelyviranomaisen tehtävänä on tämän jälkeen valvoa, että näitä perusteita sovelletaan asianmukaisesti kaikkiin varastoihin.

5.4. Mahdollisuus käyttää nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemia

Nesteytetyn maakaasun merkitys Euroopan unionin kaasuntoimituksille kasvaa koko ajan, ja nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemiin on suunnitteilla tai käynnissä lukuisia investointeja. Siksi nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemien käyttömahdollisuuksille on laadittava avoimet säännöt. Sääntelyviranomaiset ovat huomanneet tämän tarpeen, ja ERGEG on laatinut suuntaviivoja, joissa pyritään muotoilemaan yhteinen lähestymistapa kolmansien osapuolten mahdollisuuksiin käyttää nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemia.

Vaikka monissa rakennetuissa nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemissa on hyödynnetty mahdollisuutta saada vapautus kolmansien osapuolten pääsyä ja sääntelyä koskevien sääntöjen soveltamisesta direktiivin 22 artiklan nojalla, on olemassa myös sellaisia nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemia, joiden osalta kolmansien osapuolten pääsyä koskevia sääntöjä sovelletaan. Koska voimassa olevassa direktiivissä asetetaan ainoastaan

yleinen vaatimus, jonka mukaan käyttömahdollisuuksia on säänneltävä, jäsenvaltioille jää tilaa poikkeaville tulkinnoille. Lisäksi 22 artiklan nojalla annettu vapautus on aina määräaikainen, ja kun vapautuksen voimassaoloaika päättyy, nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemat tulevat sääntelyn piiriin. Siksi komissio ehdottaa, että nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemille määritellään selkeämmät kolmansien osapuolten pääsyä koskevat säännöt. Jotta suuntaviivoista voidaan tehdä oikeudellisesti sitovia, asetusta laajennetaan sen määrittelemiseksi, kuinka nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemien haltijoiden on tarjottava kolmannen osapuolen verkkoon pääsyyn liittyviä palveluja ja kuinka niiden olisi jaettava kapasiteetti ja hallittava ylikuormitusta. Lisäksi siinä määritellään avoimuusvaatimukset ja ehdotetaan toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan terminaalikapasiteetin jälkimarkkinoiden kehittyminen. Näillä säännöillä varmistetaan myös yhdenmukaisuus ehdotettujen vapautettuja infrastruktuureja koskevien vähimmäisvaatimusten kanssa.

5.5. Pitkäaikaiset toimitussopimukset

Kahdenvälisen toimitussopimusten avulla energiaintensiiviset teollisuudenalat voivat saavuttaa paremmin ennakoitavat hinnat. Tällaisiin sopimuksiin liittyy kuitenkin vaara, että ne sulkevat tuotantoketjun loppupään markkinat estämällä asiakkaita vaihtamasta toimittajaa ja siten rajoittavat kilpailua. Markkinoiden epävarmuuden vähentämiseksi komissio aikoo tulevina kuukausina antaa sopivassa muodossa ohjeita siitä, ovatko tuotantoketjun loppupäässä tehtävät kahdenväliset pitkäaikaiset toimitussopimukset EY:n kilpailulainsäädännön mukaisia.

5.6. Kehys eurooppalaisten vähittäismarkkinoiden asteittaiselle luomiselle

Sähkö- ja kaasumarkkinoilla ei voida vielä puhua eurooppalaisista vähittäismarkkinoista (kotitaloudet ja pienet yritykset), sillä vaikka asiakkailta olisikin oikeus valita toimittajansa, toimittajan on kuitenkin oltava sijoittautunut samaan maahan kuin asiakas. Todellisten eurooppalaisten loppukäyttäjämarkkinoiden luominen on sähkön ja kaasun sisämarkkinoiden lopullinen tavoite: se on välttämätöntä kilpailujen markkinoiden luomiseksi ja parhaan mahdollisen tehokkuuden saavuttamiseksi. Vähittäismarkkinoiden vapauttaminen on tärkeää sen varmistamiseksi, että kaikki EU:n kansalaiset voivat hyötyä kilpailusta. Jos vapauttaminen koskisi vain suuriasiakkaita, Euroopan kotitaloudet joutuisivat viime kädessä tukemaan oman maansa teollisuutta, ja uutta tuotanto- ja toimituskapasiteettia koskevat investointisignaalit vääristyisivät. EU:n kaikki vähittäismarkkinat on avattu kilpailulle 1. heinäkuuta 2007 alkaen, mutta käytännössä monet kuluttajat ovat sidoksissa perinteiseen toimittajaansa, koska vaadittua oikeudellista kehystä ei ole luotu. Eurooppalaiset vähittäismarkkinat voidaan luoda vain asteittain. Tämän prosessin edistämiseksi komissio harkitsee vähittäismarkkinoita käsittelevän foorumin perustamista Firenzen ja Madridin foorumeista saatujen myönteisten kokemusten pohjalta. Foorumissa voitaisiin keskittyä vähittäismarkkinoiden erityiskysymyksiin, ja sen puitteissa kaikki sidosryhmät voisivat edistää EU:n laajuisten vähittäismarkkinoiden luomista. Foorumi antaisi neuvoja ehdotetuista jäsenvaltioille ja sääntelyviranomaisille asetettavista velvollisuuksista vahvistaa selkeät säännöt vähittäismarkkinoilla käytävälle kilpailulle, jotta markkinoita koskevia sääntöjä voidaan vähitellen yhdenmukaistaa rajat ylittävien vähittäismarkkinoiden mahdollistamiseksi.

Hyvin toimivilla vähittäismarkkinoilla on myös erittäin tärkeä rooli, kun pyritään lisäämään ihmisten tietoisuutta kotitalouksien energiankulutuksesta ja energiakustannuksista, sillä kaikki hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet edellyttävät kotitalouksien toimia. Kilpailu kotitalouksien energiatoimituksista

parantaa ihmisten energiatietoisuutta. Nykyinen käytäntö, jossa kuluttajat saavat vuoden kuluttua ainoastaan loppulaskun kulutuksestaan, ei kuitenkaan luo tällaista tietoisuutta eikä anna toimittajille mahdollisuutta kehittää kilpailtuja palveluja, joissa kotitaloudet eritellään niiden erityistarpeiden mukaan. Toimittajien on siis annettava enemmän tietoja sen varmistamiseksi, että kuluttajat saavat tiheämmin tietoja energiankulutuksestaan ja energiakustannuksistaan.

On selvää, että kuluttajien valinnanvapauteen on liityttävä vahvat takeet kuluttajien oikeuksista. Heikossa asemassa olevilla asiakkailta on jo vahva suoja nykyisen direktiivin nojalla. Näin pyritään varmistamaan, että heillä on mahdollisuus saada tavallisessa elämässä tarvitsemaansa sähköä. Näitä toimenpiteitä on kuitenkin sovellettu väärin joissain maissa, ja tilanteen selkeyttämiseksi komissio ehdottaa sitovien suuntaviivojen määrittelyä. Samalla komissio ehdottaa kaikkien asiakkaiden oikeuksien vahvistamista muun muassa siten, että heille annetaan oikeus vaihtaa toimittajaa milloin tahansa ja sähköyhtiöt velvoitetaan selvittämään tilit kuukauden kuluessa siitä, kun asiakas vaihtoi toimittajaa.

Lopuksi komissio on tullut siihen johtopäätökseen, että jakeluverkonhaltijoiden osalta nykyiset oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännöt ovat riittävät. Siksi se ei ehdota 4 kohdassa kuvattujen omistuksen eriyttämistä koskevien sääntöjen ulottamista jakeluverkonhaltijoihin.

6. YHTEISTYÖ TOIMITUSVARMUUDEN PARANTAMISEKSI

6.1. Siirtoverkonhaltijoiden tekemä toimitusvarmuuden seuranta

On tärkeää varmistaa, että sähkö- ja kaasuverkot pystyvät vastaamaan kysyntään myös kulutuspiikkien aikana. Sähkön tapauksessa tämä on mahdollista ainoastaan, jos tuotantokapasiteettia on riittävästi (tuotannon riittävyys) ja verkko pystyy siirtämään energian tuottajilta loppukäyttäjille (verkon riittävyys). Kaasun tapauksessa tarvitaan riittävä tuonti- ja varastointikapasiteetti.

Direktiivin 2005/89/EY mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on siirtoverkonhaltijoiden avustuksella raportoitava vuosittain komissiolle sähkön toimitusvarmuudesta. Direktiivin 2004/67/EY mukaan jäsenvaltioiden on raportoitava kaasun toimitusvarmuustilanteesta ja infrastruktuuri-investointeja edistävästä sääntelykehyksestä. Asetuksiin (EY) N:o 1228/2003 ja (EY) N:o 1775/2005 ehdotetuissa muutoksissa siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston tehtäväksi annetaan verkon riittävyyttä koskevien ennusteiden tekeminen joka kesä ja talvi ja myös pitkällä aikavälillä. Eurooppalainen ennuste on välttämätön, jotta voidaan ottaa huomioon sähkön ja kaasun vienti- ja tuontimahdollisuudet huippukysynnän aikana. Koska sähkö ja kaasu virtaavat sisämarkkinoilla yli rajojen, ennuste on tehtävä Euroopan tasolla.

6.2. Jäsenvaltioiden yhteistyö

EU:n lainsäädäntöön sisältyy kaksi kaasun toimitusvarmuutta koskevaa säädöstä. Direktiivissä 2003/55/EY säädetään jäsenvaltioiden yleisistä seurantavelvollisuuksista. Direktiivi 2004/67/EY puolestaan koskee kaasun toimitusvarmuuden turvaavia toimenpiteistä. Viimeksi mainitussa direktiivissä perustetaan kaasualan koordinoitiryhmä ja määritellään toimitushäiriön sattuessa sovellettava ”yhteisön järjestelmä”.

Nämä säädökset muodostavat puitteet koordinoinnille. Niissä ei määritellä toimitusvarmuutta koskevia määrällisiä tavoitteita, eikä niissä aseteta kaasugarastoja koskevia velvollisuuksia. Niissä ei myöskään luoda puitteita alueelliselle yhteistyölle vakavien toimitushäiriöiden sattuessa.

Direktiivi 2004/67/EY on vasta hiljattain saatettu osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Direktiivin 10 artiklan mukaan komission on annettava viimeistään 19. toukokuuta 2008 kertomus direktiivin täytäntöönpanosta ja erityisesti käytettyjen toteutusvälineiden tehokkuudesta. Komissio voi samassa yhteydessä antaa uusia toimitusvarmuutta koskevia ehdotuksia. Kertomuksessa on käsiteltävä erityisesti kaasugarastojen osalta toteutettuja toimitusvarmuuteen liittyviä toimenpiteitä.

Tästä syystä tässä ehdotuksessa ei muuteta direktiiviä 2004/67/EY, ja siinä käsitellään ainoastaan kahta kysymystä:

- *Tiukemmat avoimuusvelvollisuudet kaupallisten varastojen tasolla.* Kullakin varastointilaitteiston haltijalla olisi velvollisuus julkaista päivittäin varastoissaan käytettävissä olevan kaasun määrä. Tämä velvollisuus lisäisi huomattavasti keskinäistä luottamusta siihen, että vakavien toimitushäiriöiden sattuessa on saatavilla alueellista ja kahdenvälistä apua.
- *Solidaarisuus.* Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä alueellisen ja kahdenvälisen solidaarisuuden edistämiseksi. Yhteistyön on määrä kattaa tilanteet, jotka voivat todennäköisesti johtaa johonkin jäsenvaltioon vaikuttavaan vakavaan kaasun toimitushäiriöön. Esimerkkeinä tällaisesta yhteistyöstä voidaan mainita hätätilanteissa sovellettavien kansallisten toimenpiteiden yhdenmukaistaminen ja keskinäisen avunannon käytännön menettelyjen määrittely. Komissio antaa tarvittaessa alueelliseen solidaarisuuteen perustuvaa yhteistyötä koskevia suuntaviivoja.

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 2003/54/EY muuttamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 47 artiklan 2 kohdan, 55 artiklan ja 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen⁸,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon¹⁰,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä¹¹,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Yhteisössä on vuodesta 1999 lähtien toteutettu asteittain sähkön sisämarkkinoita, joilla pyritään luomaan todellisia valinnanmahdollisuuksia kaikille EU:n kuluttajille, niin kansalaisille kuin yrityksillekin, sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja laajempaa kaupankäyntiä rajojen yli. Näin pyritään saavuttamaan parempi tehokkuus, kilpailuun perustuvat hinnat ja parempi palvelutaso sekä edistämään toimitusvarmuutta ja kestävyyttä.
- (2) Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta 26 päivänä kesäkuuta 2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY¹² on myötävaikuttanut merkittävästi sähkön sisämarkkinoiden luomiseen.
- (3) Oikeutta myydä sähköä kaikissa jäsenvaltioissa tasapuolisin ehdoin ja ilman syrjintää tai epäsuotuisampaa asemaa ei voida kuitenkaan tällä hetkellä taata yhdellekään yritykselle yhteisössä. Jäsenvaltioiden välillä ei ole toteutunut varsinkaan syrjimätön pääsy verkkoihin eikä myöskään tasoltaan yhdenmukainen viranomaisvalvonta, koska nykyinen oikeudellinen kehys on riittämätön.

⁸ EUVL C [...], [...], s. [...].

⁹ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁰ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹¹ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹² EUVL L 176, 15.7.2003, s. 37.

- (4) Komission 10 päivänä tammikuuta 2007 antamassa tiedonannossa *Energiapolitiikka Euroopalle*¹³ korostetaan tarvetta saattaa valmiiksi sähkön sisämarkkinat ja luoda tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille yhteisöön sijoittautuneille sähköyrityksille. Energian sisämarkkinoita koskeva tiedonanto¹⁴ ja kilpailuasain alakohdaisen selvityksen loppuraportti¹⁵ ovat osoittaneet, että nykyiset säännöt ja toimenpiteet eivät tarjoa riittäviä puitteita tavoitteena olevien moitteettomasti toimivien sisämarkkinoiden saavuttamiseksi.
- (5) Jos verkkotoimintoja ei tosiasiallisesti eriytetä toimitus- ja tuotantotoiminnoista on olemassa vaara, että syrjintää esiintyy sekä verkon toiminnassa että myös sen suhteen, minkälaisia kannustimia vertikaalisesti integroituneilla yrityksillä on tehdä riittäviä investointeja verkkoihinsa.
- (6) Nykyiset oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännöt eivät ole johtaneet siirtoverkonhaltijoiden tosiasialliseen eriyttämiseen. Eurooppa-neuvosto pyysi Brysselissä 8 ja 9 päivänä maaliskuuta 2007 pitämässään kokouksessa komissiota laatimaan lainsäädäntöehdotuksia, joiden tavoitteena on toimitus- ja tuotantotoimien tehokas erottaminen verkkotoiminnoista.
- (7) Tosiasiallinen eriyttäminen voidaan varmistaa ainoastaan poistamalla vertikaalisesti integroitujen yritysten luontainen kannustin syrjiä kilpailijoitaan verkkoon pääsyssä ja investoinneissa. Omistuksen eriyttäminen, mikä merkitsee sitä, että verkon omistaja nimetään verkonhaltijaksi ja on riippumaton toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä, on selvästi tehokkain ja vakain tapa ratkaista luontainen eturistiriita ja turvata toimitusvarmuus. Tästä syystä Euroopan parlamentti toteaa kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa, että se pitää siirtotasolla tapahtuvaa omistuksen eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta. Jäsenvaltioita olisi siksi vaadittava varmistamaan, ettei henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta käyttää määräysvaltaa, mukaan luettuna strategisesti tärkeitä päätöksiä kuten investointeja koskevaa määrävähemmistöoikeutta, sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, jos sillä tai niillä on samaan aikaan minkäänlaisia etuja tai oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden. Samalla tavoin määräysvallan siirtoverkonhaltijassa olisi suljettava pois mahdollisuus, että samalla henkilöllä voisi olla minkäänlaisia etuja tai oikeuksia toimitusyritykseen nähden.
- (8) Omistuksen eriyttäminen vaatii joissain tapauksissa yritysten rakenneuudistuksia, joten jäsenvaltioille olisi annettava lisäaikaa asiaa koskevien säännösten soveltamiseen. Sähkö- ja kaasualojen väliset vertikaaliset yhteydet huomioon ottaen näitä eriyttämissäännöksiä olisi sovellettava molemmilla aloilla.
- (9) Jotta voitaisiin varmistaa verkkotoimintojen täydellinen riippumattomuus toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä ja estää luottamuksellisten tietojen vaihto, sama henkilö ei saisi olla sekä siirtoverkonhaltijan että sähkön tuotantoa tai toimittamista

¹³ KOM(2007) 1.

¹⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kaasun- ja sähkömarkkinoiden tulevaisuudennäkymistä - KOM(2006) 841.

¹⁵ Komission tiedonanto Asetuksen (EY) N:o 1/2003 17 artiklaan perustuva Euroopan kaasun- ja sähköalan tutkinta (loppuraportti) - SEK(2006) 1724.

harjoittavan yrityksen johtokunnan jäsen. Samasta syystä henkilöllä ei saisi olla oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan johtokunnan jäseniä, jos sillä on minkäänlaisia etuja sähköntoimittajaan nähden.

- (10) Toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattomien verkonhaltijoiden perustamisen tulisi mahdollistaa se, että vertikaalisesti integroituneet yritykset voivat säilyttää verkon omistuksen samalla kun varmistetaan intressien tosiasiallinen eriyttäminen. Tämä edellyttää, että riippumaton verkonhaltija huolehtii kaikista verkonhaltijan toiminnoista, minkä lisäksi on varmistettava yksityiskohtainen sääntely ja otettava käyttöön kattavat mekanismit viranomaisvalvontaa varten.
- (11) Kun siirtoverkon omistava yritys kuuluu vertikaalisesti integroituun yritykseen, jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus valita joko omistuksen eriyttäminen tai poikkeuksena tästä toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattomien verkonhaltijoiden perustaminen. Tällöin riippumattomiin verkonhaltijoihin perustuvan ratkaisun toimivuus on varmistettava asiaa koskevilla lisäsäännöillä. Vertikaalisesti integroitujen yritysten osakkeenomistajien etujen säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava valita omistuksen eriyttämisen toteuttamistavaksi joko suora divestointi tai integroidun yrityksen osakkeiden jakaminen verkkoyhtiön osakkeisiin ja jäljelle jäävän toimitus- ja tuotantoliiketoiminnan osakkeisiin sillä edellytyksellä, että omistuksen eriyttämisestä johtuvia vaatimuksia noudatetaan.
- (12) Tosiasiallisen eriyttämisen toteutuksessa olisi noudatettava julkisen ja yksityisen sektorin välisen syrjimättömyyden periaatetta. Tästä syystä samalla henkilöllä ei saisi olla yksinomaista tai jaettua vaikutusvaltaa sekä siirtoverkonhaltijoiden että sähköntoimittajien toimielinten kokoonpanoon, äänestyksiin tai päätöksiin. Jos kyseessä oleva jäsenvaltio voi osoittaa, että tätä vaatimusta noudatetaan, toimitus- ja tuotantotoimintojen hallinta voidaan antaa yhdelle ja siirtotoimintojen hallinta toiselle julkiselle elimelle.
- (13) Verkko- ja toimitustoimintojen täydellistä eriyttämistä olisi sovellettava kaikkialla yhteisössä siten, ettei yhteisössä toimivalla verkonhaltijalla tai sen sidosyrityksillä saisi olla toimitus- tai tuotantotoimintaa missään jäsenvaltiossa. Tätä periaatetta olisi sovellettava samalla tavoin sekä EU:sta että EU:n ulkopuolelta tuleviin yrityksiin. Sen varmistamiseksi, että verkko- ja toimitustoiminnot pidetään erillään kaikkialla yhteisössä, sääntelyviranomaisille olisi annettava valtuudet evätä sellaisten siirtoverkonhaltijoiden sertifiointi, jotka eivät noudata eriyttämissääntöjä. Jotta voitaisiin varmistaa vaatimusten yhdenmukainen soveltaminen kaikkialla yhteisössä ja yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen, komissiolla olisi oltava oikeus tarkastella uudelleen sääntelyviranomaisten tekemiä, sertifiointia koskevia päätöksiä.
- (14) Energiansaannin turvaaminen on olennainen osa yleistä turvallisuutta ja siten luontaisesti sidoksissa EU:n sähkömarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan. EU:n kansalaiset voivat saada sähköä ainoastaan verkon kautta. Toimivat sähkömarkkinat ja erityisesti verkot ja muu sähköntoimituksiin liittyvä omaisuus ovat olennaisen tärkeitä yhteisön yleisen turvallisuuden, sen talouden kilpailukyvyn ja sen kansalaisten hyvinvoinnin kannalta. Yhteisö katsoo, että sähkönsiirtoverkkojen ala on sille erityisen tärkeä, minkä vuoksi tarvitaan uusia kolmansien maiden vaikutusvaltaa koskevia varotoimenpiteitä, jotta voidaan välttää yhteisön yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen ja sen kansalaisten hyvinvointiin kohdistuvat mahdolliset uhat, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattamista.

Tällaiset toimenpiteet ovat tarpeellisia myös tosiasiallista eriyttämistä koskevien sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi.

- (15) Syrjimätön pääsy jakeluverkkoon on edellytys toimitusyhteyksien luomiselle asiakkaisiin vähittäismarkkinatasolla. Mahdollisuudet kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn ja investointeihin liittyvään syrjintään ovat kuitenkin jakelutasolla rajallisemmat kuin siirtotasolla, koska ylikuormitus ja tuotantoon liittyvät intressit eivät ole jakelutasolla yhtä merkittäviä tekijöitä kuin siirtotasolla. Lisäksi jakeluverkonhaltijoiden toimintojen eriyttämisestä tuli direktiivin 2003/54/EY mukaisesti pakollista vasta 1 päivästä heinäkuuta 2007, ja sen vaikutukset sisämarkkinoihin on vielä analysoitava. Nykyiset oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännöt voivat johtaa tosiasialliseen eriyttämiseen sillä edellytyksellä, että ne määritellään selkeämmin, pannan asianmukaisesti täytäntöön ja täytäntöönpanoa valvotaan tarkasti. Yhtäläisten toimintaedellytysten luomiseksi vähittäismarkkinatasolla jakeluverkonhaltijoiden toimintaa olisi siis valvottava, jotta niitä estettäisiin hyödyntämästä vertikaalista integroitumistaan parantaakseen kilpailuasemaansa markkinoilla erityisesti suhteessa kotitalousasiakkaisiin ja muihin pieniin asiakkaisiin.
- (16) Direktiivin 2003/54/EY mukaan jäsenvaltioiden on perustettava sääntelyviranomaiset, joilla on määrätty toimivaltuudet. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että sääntelyn vaikuttavuutta on usein rajoittanut sääntelyviranomaisten puutteellinen riippumattomuus hallituksesta ja niiden riittämätön toimi- ja harkintavaltat. Tästä syystä Eurooppa-neuvosto pyysi Brysselissä 8 ja 9 päivänä maaliskuuta 2007 pitämässään kokouksessa komissiota laatimaan lainsäädäntöehdotuksia, joiden tavoitteena on kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistaminen edelleen sekä niiden riippumattomuuden lujittaminen.
- (17) Energia-alan sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä, ja niiden tulisi olla täysin riippumattomia kaikista muista julkisista tai yksityisistä eduista.
- (18) Energia-alan sääntelyviranomaisilla olisi oltava valtuudet tehdä sähköalan yrityksiä koskevia sitovia päätöksiä ja määrätä tehokkaita, asianmukaisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan. Niille olisi myös annettava valtuudet päättää, kilpailusääntöjen soveltamisesta riippumatta, kaikista asianmukaisista toimenpiteistä, joilla edistetään markkinoiden moitteettoman toiminnan edellyttämää tosiasiallista kilpailua. Niiden olisi myös voitava varmistaa yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkea taso markkinoiden avaamisen yhteydessä, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu sekä se, että kuluttajansuojatoimenpiteet ovat tehokkaita. Nämä säännökset eivät saisi rajoittaa komission toimivaltaa, joka koskee kilpailusääntöjen soveltamista, mukaan luettuna sellaisten yrityskeskittymien tutkiminen, joilla on vaikutuksia yhteisön tasolla, eivätkä sisämarkkinasääntöjen soveltamista, kuten pääoman vapaa liikkuvuus.
- (19) Sähkön sisämarkkinoita vaivaa likviditeetin ja avoimuuden puute, joka haittaa voimavarojen tehokasta jakamista, riskeiltä suojautumista ja uusien toimijoiden markkinoille tuloa. Luottamusta markkinoihin, niiden likviditeettiä ja markkinatoimijoiden lukumäärää on kasvatettava, mistä syystä sähköntoimituksia harjoittavien yritysten viranomaisvalvontaa on lisättävä. Tällaiset vaatimukset eivät

saasi rajoittaa voimassa olevan rahoitusmarkkinoita koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamista ja niiden tulisi olla yhteensopivia tämän lainsäädännön kanssa. Energia-alan ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten olisi toimittava yhteistyössä, jotta molemmilla olisi yleiskuva kyseessä olevista markkinoista.

- (20) Ennen kuin komissio antaa suuntaviivat, joissa määritellään tarkemmin tietojen säilyttämistä koskevat vaatimukset, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean (CESR) olisi yhteistyössä tutkittava suuntaviivojen sisältöä ja annettava niistä neuvoja komissiolle. Viraston ja komitean olisi lisäksi yhteistyössä tutkittava ja annettava neuvoja siitä, olisiko sähköntoimitussopimuksilla ja sähköjohdannaisilla toteutettuihin liiketoimiin sovellettava kauppaa edeltäviä ja/tai kaupan jälkeisiä avoimuusvaatimuksia, ja jos olisi, mikä olisi tällaisten vaatimusten sisältö.
- (21) Julkisen palvelun vaatimuksia ja niistä seuraavia yhteisiä vähimmäisnormeja olisi edelleen vahvistettava sen varmistamiseksi, että kaikki kuluttajat voivat hyötyä kilpailusta. Keskeinen tekijä kuluttajille tehtävissä toimituksissa on mahdollisuus saada kulutustietoja. Kuluttajilla olisi oltava mahdollisuus saada käyttöönsä itseään koskevat tiedot, jotta he voivat pyytää kilpailijoita tekemään tarjouksia näiden tietojen pohjalta. Kuluttajilla olisi myös oltava oikeus saada asianmukaisesti tietoja energiankulutuksestaan. Säännöllisesti annettavat tiedot energiakustannuksista kannustavat energian säästämiseen, koska kuluttajat saavat niistä suoraa palautetta energiatehokkuuden parantamiseen tehtyjen investointien ja kulutustottumusten muutosten vaikutuksista.
- (22) Sähkön sisämarkkinoiden luomiseksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansallisten markkinoidensa yhdentymistä ja verkonhaltijoiden välistä yhteistyötä Euroopan ja alueellisella tasolla.
- (23) Sääntelyviranomaisten olisi annettava tietoja markkinoille myös siksi, että komissio voisi seurata ja valvoa Euroopan sähkömarkkinoita ja niiden lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin kehitystä, mukaan luettuina tekijät kuten tuotantokapasiteetti, eri sähköntuotannon lähteet, siirto- ja jakeluinfrastruktuurit, rajat ylittävä kauppa, investoinnit, tukku- ja kuluttajahinnat, markkinoiden likviditeetti sekä ympäristönäkökohtia ja tehokkuutta koskevat parannukset.
- (24) Koska suunnitellun toiminnan tavoitetta eli täysin toimintakykyisten sähkön sisämarkkinoiden luomista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan se voidaan tämän toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (25) Verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1228/2003¹⁶ mukaan komissio voi antaa suuntaviivoja tarvittavan yhdenmukaistamistason saavuttamiseksi. Tällaiset suuntaviivat, jotka ovat siis sitovia

¹⁶ EUVL L 176, 15.7.2003, s. 1.

täytäntöönpanotoimia, ovat hyödyllinen väline, jota voidaan tarvittaessa mukauttaa nopeasti.

- (26) Direktiivin 2003/54/EY, sellaisena kuin se on muutettuna tällä direktiivillä, täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY¹⁷ mukaisesti.
- (27) Komissiolle olisi erityisesti siirrettävä toimivalta antaa suuntaviivat, jotka ovat tarpeen direktiivin 2003/54/EY tavoitteen saavuttamiseksi vaadittavan yhdenmukaistamisen vähimmäistason määrittelemiseksi. Koska nämä toimenpiteet ovat laajakantoisia ja niiden tarkoituksena on täydentää direktiiviä 2003/54/EY lisäämällä siihen uusia muita kuin keskeisiä osia, niistä olisi päätettävä päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklassa säädettyä valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.
- (28) Direktiivi 2003/54/EY olisi muutettava vastaavasti,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla
Direktiivin 2003/54/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2003/54/EY seuraavasti:

- (1) Muutetaan 2 artikla seuraavasti:

- (a) Muutetaan 21 alakohta seuraavasti:

”21. ’vertikaalisesti integroituneella yrityksellä’ sähköalan yritystä tai sähköalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, yrityskeskittymien valvonnasta 20 päivänä tammikuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004* 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa, kun yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähköä siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähköä tuotantoa tai toimittamista;”

* EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1.

- (b) Lisätään 32–34 alakohta seuraavasti:

”32. ’sähkötoimitussopimuksella’ sähköä toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta kuitenkaan sähköjohdannaisia;

33. ’sähköjohdannaisella’ rahoitusvälineiden markkinoista 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY¹⁸ liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on sähkö;

¹⁷ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23, päätös sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2006/512/EY (EUVL L 200, 22.7.2006, s. 11).

¹⁸ EUVL L 145, 30.4.2004, s. 1.

34. 'määräysvallalla' oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti:

a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin;

b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä.”

(2) Lisätään 3 artiklaan 10 kohta seuraavasti:

”10. Komissio voi antaa suuntaviivoja tämän artiklan täytäntöönpanoa varten. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.”

(3) Lisätään 5 a artikla seuraavasti:

”5 a artikla

Alueellisen yhteistyön edistäminen

Jäsenvaltioiden on toimittava keskenään yhteistyössä, jotta niiden kansalliset markkinat voitaisiin yhdentää vähintään aluetasolla. Jäsenvaltioiden on erityisesti tuettava verkonhaltijoiden yhteistyötä aluetasolla ja edistettävä oikeudellisten ja sääntelykehystensä yhdenmukaisuutta. Alueellisen yhteistyön kattaman maantieteellisen alueen on vastattava aluetta, jonka komissio on määritellyt verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1228/2003¹⁹ 2 h artiklan 3 kohdan mukaisesti.”

(4) Korvataan 8 artikla seuraavasti:

”8 artikla

Siirtoverkkojen ja siirtoverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että [yksi vuosi täytäntöönpanoajankohdasta] alkaen:

a) jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii siirtoverkonhaltijana;

b) henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta:

i) käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, jos se käyttää tai ne käyttävät samaan aikaan, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa siirtoverkonhaltijassa tai

¹⁹ EUVL L 176, 15.7.2003, s. 1.

siirtoverkossa tai sillä tai niillä on minkäänlaisia etuja tai oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden,

tai

ii) käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa, jos se käyttää tai ne käyttävät samaan aikaan, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai sillä tai niillä on minkäänlaisia etuja tai oikeuksia sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

c) henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä, jos se käyttää tai ne käyttävät määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai sillä tai niillä on minkäänlaisia etuja tai oikeuksia sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

d) sama henkilö ei voi olla yrityksen hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsen sekä sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa.

2. Edellä 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin etuihin ja oikeuksiin lukeutuvat erityisesti seuraavat:

- a) pääoman tai liikeomaisuuden osan omistus, tai
- b) oikeus käyttää äänivaltaa, tai
- c) oikeus nimittää hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä, tai
- d) oikeus saada osinkoja tai muita osuuksia hyödyistä.

3. Tämän artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamiseksi käsitteeseen ”tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” sisältyy myös maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY* tarkoitettu ”tuotantoa ja toimittamista harjoittava yritys” ja käsitteisiin ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko” myös direktiivissä 2003/55/EY tarkoitettut ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko”.

* EUVL L 176, 15.7.2003, s. 57.

4. Jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia edellä olevan 1 kohdan b ja c alakohdan soveltamisesta [kaksi vuotta täytäntöönpanoajankohdasta] saakka sillä edellytyksellä, että siirtoverkonhaltijat eivät kuulu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen.

5. Tämän artiklan 1 kohdan a alakohdassa asetettu velvollisuus katsotaan täytetyksi tilanteessa, jossa useat siirtoverkkot omistavat yritykset ovat perustaneet yhteisyrityksen, joka toimii siirtoverkonhaltijana useissa jäsenvaltioissa kyseisten siirtoverkkojen osalta. Yhteisyritykseen ei saa osallistua muita yrityksiä, paitsi jos se on hyväksytty riippumattomaksi verkonhaltijaksi 10 artiklan nojalla.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei 12 artiklassa tarkoitettuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, jotka ovat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluneen siirtoverkonhaltijan ja sen henkilöstön hallussa, siirretä sähköön tuotantoa tai toimittamista harjoittaville yrityksille.”

(5) Lisätään 8 a ja 8 b artikla seuraavasti:

”8 a artikla

Määräysvalta siirtoverkon omistajissa ja siirtoverkonhaltijoissa

1. Siirtoverkot tai siirtoverkonhaltijat eivät saa olla kolmannelta maasta tulevan henkilön tai henkilöiden määräysvallassa, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattamista.
2. Poikkeaminen 1 kohdan säännöksestä voidaan sallia yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdyssä sopimuksessa, jonka sopimuspuolena yhteisö on.

8 b artikla

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

1. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijoiksi yritykset, jotka omistavat siirtoverkon ja joiden kansallinen sääntelyviranomainen on jäljempänä esitetyn sertifiointiprosessin mukaisesti varmistanut noudattaneen 8 artiklan 1 kohdan ja 8 a artiklan vaatimuksia. Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen on ilmoitettava Euroopan komissiolle ja julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
2. Kun sertifiointia pyytää siirtoverkon omistaja tai siirtoverkonhaltija, joka on 8 a artiklan mukaisesti kolmannelta maasta tulevan henkilön tai henkilöiden määräysvallassa, pyyntö on evättävä, ellei siirtoverkon omistaja tai siirtoverkonhaltija pysty osoittamaan, ettei millään kaasun tai sähköön tuotantoa tai toimitusta harjoittavalla toimijalla tai kolmannelle maalla voi olla suoraa tai välillistä vaikutusvaltaa kyseiseen yksikköön 8 artiklan 1 kohdan vastaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattamista.
3. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle kaikista suunnitelluista liiketoimista, jotka voivat edellyttää sen uudelleenarviointia, noudattavatko ne 8 artiklan 1 kohtaa ja 8 a artiklaa.
4. Sääntelyviranomaisten on valvottava, että siirtoverkonhaltijat noudattavat jatkuvasti 8 artiklan 1 kohtaa ja 8 a artiklaa. Niiden on aloitettava sertifiointimenettely tällaisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi:
 - a) kun siirtoverkonhaltija tekee 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen,
 - b) omasta aloitteestaan, jos niillä on tiedossa, että suunniteltu muutos siirtoverkon omistajien tai siirtoverkonhaltijoiden suhteen käytetyissä oikeuksissa tai vaikutusvallassa saattaa johtaa 8 artiklan 1 kohdan tai 8 a artiklan sääntöjen rikkomiseen, tai jos niillä on syytä epäillä, että tällainen rikkominen on saattanut tapahtua, tai

c) komission pyynnöstä.

5. Sääntelyviranomaisten on tehtävä päätös siirtoverkonhaltijan sertifiointista neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä tai komission pyynnön päivämäärästä. Tämän määräajan päätyttyä sertifiointi katsotaan myönnettyksi. Sääntelyviranomaisen nimenomainen tai hiljainen päätös voi tulla voimaan vasta sen jälkeen kun 6–9 kohdassa säädetty menettely on saatettu loppuun ja ainoastaan, jos komissio ei ilmoita vastustavansa sitä.

6. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava siirtoverkonhaltijan sertifiointia koskevasta nimenomaisesta tai hiljaisesta päätöksestä viipymättä komissiolle ja toimitettava ilmoituksen mukana kaikki päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot.

7. Komissio tutkii ilmoituksen heti sen saatuaan. Jos komissio katsoo, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se 8 artiklan 1 kohdan, 8 a artiklan tai 8 b artiklan 2 kohdan mukainen, se päättää asiaa koskevan menettelyn aloittamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Tällaisessa tapauksessa se pyytää sääntelyviranomaista ja asianomaista siirtoverkonhaltijaa esittämään huomautuksensa. Jos komissio pyytää lisätietoja, kahden kuukauden määräaikaa voidaan jatkaa edelleen kahdella kuukaudella täydellisten tietojen vastaanottoajankohdasta lukien.

8. Kun komissio on päättänyt aloittaa menettelyn, se tekee viimeistään neljän kuukauden kuluessa tällaisen päätöksen tekemisestä lopullinen päätöksen siitä, että se

a) ei vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä,

tai

b) pyytää asianomaista sääntelyviranomaista muuttamaan päätöstään tai peruuttamaan sen, jos se katsoo, ettei 8 artiklan 1 kohtaa, 8 a artiklaa tai 8 b artiklan 2 kohtaa ole noudatettu.

9. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä menettelyn aloittamisesta 7 kohdassa tarkoitetussa määräajassa tai tehnyt lopullista päätöstä 8 kohdassa tarkoitetussa määräajassa, sen katsotaan olleen vastustamatta sääntelyviranomaisen päätöstä.

10. Sääntelyviranomaisen on noudatettava sertifiointipäätöksen muuttamista tai peruuttamista koskevaa komission päätöstä neljän viikon kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

11. Sääntelyviranomaiset ja komissio voivat pyytää siirtoverkonhaltijoilta ja sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavilta yrityksiltä kaikkia tietoja, joilla on merkitystä niille tämän artiklan nojalla kuuluvien tehtävien toteuttamisessa.

12. Sääntelyviranomaiset ja komissio käsittelevät kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

13. Komissio antaa suuntaviivoja, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti 6–9 kohdan soveltamiseksi noudatettava menettely. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään

27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.”

(6) Korvataan 9 artiklan a alakohta seuraavasti:

”a) sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkön siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä; varmojen, luotettavien ja tehokkaiden siirtoverkkojen käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisten edellytysten mukaisesti ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon; sekä energiatehokkuuden ja tutkimuksen ja innovoinnin edistämisestä varsinkin uusiutuvien energialähteiden käytön ja hiilidioksidipäästöiltään vähäisen teknologian yleistymisen tukemiseksi.”

(7) Poistetaan 10 artikla.

(8) Lisätään 10 ja 10 a artikla seuraavasti:

”10 artikla

Riippumattomat verkonhaltijat

1. Jos siirtoverkko kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen tämän direktiivin tullessa voimaan, jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia 8 artiklan 1 kohdan soveltamisesta sillä edellytyksellä, että jäsenvaltio nimeää riippumattoman verkonhaltijan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta ja komissio hyväksyy tällaisen nimeämisen. Vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, jotka omistavat siirtoverkon, ei missään tapauksessa saa estää toteuttamasta toimia 8 artiklan 1 kohdan noudattamiseksi.

2. Jäsenvaltio voi hyväksyä ja nimetä riippumattoman verkonhaltijan ainoastaan, jos

- a) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut, että se noudattaa 8 artiklan 1 kohdan b–d alakohdan vaatimuksia;
- b) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut, että sillä on käytössään tarvittavat taloudelliset, tekniset ja henkilöstövoimavarat 9 artiklasta johtuvien tehtäviensä toteuttamiseksi;
- c) ehdokkaana oleva verkonhaltija on sitoutunut noudattamaan sääntelyviranomaisen ehdottamaa 10-vuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;
- d) siirtoverkon omistaja on osoittanut pystyvänsä täyttämään 6 kohdasta johtuvat velvollisuutensa. Tätä varten sen on toimitettava luonnokset kaikista sopimusjärjestelyistä ehdokkaana olevan verkonhaltijan ja kaikkien muiden asianomaisten tahojen kanssa;
- e) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut pystyvänsä täyttämään verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1228/2003* johtuvat velvollisuutensa, mukaan luettuna siirtoverkonhaltijoiden välinen yhteistyö Euroopan ja alueellisella tasolla.

EUVL L 176, 15.7.2003, s. 1.

3. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä riippumattomiksi verkonhaltijoiksi yritykset, joiden kansallinen sääntelyviranomaisen on varmistanut noudattaneen 8 a artiklan ja 10 artiklan 2 kohdan vaatimuksia. Tällöin sovelletaan 8 b artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

4. Jos komissio on tehnyt päätöksen 8 b artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja toteaa, ettei sääntelyviranomaisen ole noudattanut sen päätöstä kahden kuukauden kuluessa, se nimeää kuuden kuukauden kuluessa, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ehdotuksesta ja siirtoverkon omistajan ja siirtoverkonhaltijan näkökantoja kuultuaan, riippumattoman verkonhaltijan viiden vuoden määräajaksi. Siirtoverkon omistaja voi milloin tahansa tehdä sääntelyviranomaiselle ehdotuksen uuden riippumattoman verkonhaltijan nimeämisestä 10 artiklan 1 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

5. Kukin riippumaton verkonhaltija vastaa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta, johon sisältyy verkkoon pääsystä perittävien maksujen, siirtoarjotusmaksujen ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 3 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen periminen. Lisäksi se vastaa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy pitkällä aikavälillä täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset investointien suunnittelun avulla. Verkkoa kehittäessään riippumaton verkonhaltija vastaa uuden infrastruktuurin suunnittelusta (myös lupamenettelyistä), rakentamisesta ja käyttöönotosta. Tätä varten sen on toimittava siirtoverkonhaltijana tämän luvun mukaisesti. Siirtoverkon omistaja ei voi vastata kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta eikä investointien suunnittelusta.

6. Jos riippumaton verkonhaltija on nimetty, siirtoverkon omistajan on

- a) tehtävä yhteistyötä riippumattoman verkonhaltijan kanssa ja annettava sille kaikkea asiaan kuuluvaa tukea sen tehtävien suorittamisessa ja erityisesti annettava sille kaikki asiaan kuuluvat tiedot;
- b) rahoitettava riippumattoman verkonhaltijan päättämät ja sääntelyviranomaisen hyväksymät investoinnit tai annettava suostumuksensa sille, että niiden rahoituksesta vastaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, riippumaton verkonhaltija mukaan luettuna. Tätä koskeville rahoitusjärjestelyille on saatava sääntelyviranomaisen hyväksyntä. Ennen tällaisen hyväksynnän antamista sääntelyviranomaisen on kuultava omaisuuden omistajaa sekä muita asiasta kiinnostuneita osapuolia;
- c) huolehdittava verkko-omaisuuteen liittyvien vastuiden kattamisesta lukuun ottamatta sitä osaa vastuusta, joka liittyy riippumattoman verkonhaltijan tehtäviin;
- d) annettava takuut, joilla helpotetaan verkon laajennusten rahoitusta, lukuun ottamatta investointeja, joiden osalta se on antanut b alakohdan mukaisesti suostumuksensa sille, että niiden rahoituksesta vastaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, riippumaton verkonhaltija mukaan luettuna.

7. Asianomaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle on annettava asianmukaiset toimivaltuudet, jotta se voi läheisessä yhteistyössä sääntelyviranomaisen kanssa tehokkaasti valvoa, että siirtoverkon omistaja noudattaa 6 kohdasta johtuvia velvollisuuksiaan.

10 a artikla

Siirtoverkon omistajien eriyttäminen

1. Jos riippumaton verkonhaltija on nimetty, siirtoverkon omistajien, jotka kuuluvat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava riippumattomia muusta siirtoverkkoon liittymättömästä toiminnasta ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtoverkon omistajan riippumattomuuden varmistamiseksi on sovellettava seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

- a) Siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua sellaisen integroituneen sähköalan yrityksen yritysrahteisiin, joka vastaa, joko suoraan tai välillisesti, sähköntuotantoon, jakeluun tai toimituksiin liittyvästä päivittäisestä toiminnasta.
- b) Asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti.
- c) Siirtoverkon omistajan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta. Ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava.

3. Komissio voi antaa suuntaviivoja, joilla pyritään varmistamaan, että siirtoverkon omistaja noudattaa täysimääräisesti ja tosiasiallisesti tämän artiklan 2 kohtaa. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.”

(9) Korvataan 12 artikla seuraavasti:

”12 artikla

Luottamuksellisuus siirtoverkonhaltijoiden ja siirtoverkon omistajien osalta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan on pidettävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina, ja sen on estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, ja se ei erityisesti saa luovuttaa kaupallisesti arkaluonteisia tietoja yrityksen jäljelle jääneille osille,

jollei tämä ole tarpeellista liiketoimen toteuttamiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 18 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä. Tietojen eriyttämistä koskevien sääntöjen täydellisen noudattamisen varmistamiseksi on myös varmistettava, etteivät siirtoverkon omistaja ja yrityksen jäljelle jääneet osat käytä yhteisiä palveluja, lukuun ottamatta puhtaasti hallinnollisia tai tietotekniikkapalveluja (esim. ei yhteistä oikeudellista yksikköä).

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten suorittaman sähköön myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.”

(10) Muutetaan 15 artikla seuraavasti:

a) Lisätään 2 kohdan c alakohtaan ensimmäisen virkkeen jälkeen virke seuraavasti: ”Jakeluverkonhaltijalla on oltava käytössään riittävät voimavarat näiden tehtävien hoitamiseksi, mukaan luettuina tekniset, taloudelliset, fyysiset ja henkilöstövoimavarat.”

b) Muutetaan 2 kohdan d alakohta seuraavasti:

i) Muutetaan viimeinen virke seuraavasti: ”Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen, jäljempänä ’valvonnasta vastaava toimihenkilö’, on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä 22 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava.”

ii) Lisätään virke seuraavasti: ”Valvonnasta vastaavan toimihenkilön on oltava täysin riippumaton, ja hänen on tehtäviensä toteuttamiseksi voitava saada käyttöönsä kaikki tarpeelliset tiedot jakeluverkonhaltijasta ja kaikista sidosyrityksistä.”

c) Lisätään 3 ja 4 kohta seuraavasti:

”3. Jos jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijan toimintaa valvotaan, jotta se ei voi hyötyä vertikaalisesta integroitumisestaan kilpailun vääristämiseksi. Vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat eivät etenkin viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, että vertikaalisesti integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö.

4. Komissio voi antaa suuntaviivoja, joilla pyritään varmistamaan, että jakeluverkonhaltija noudattaa täysimääräisesti ja tosiasiallisesti tämän artiklan 2 kohtaa jakeluverkonhaltijan täydellisen riippumattomuuden ja syrjinnän esiintymättömyyden osalta, ja että vertikaalisesti integroitunut yritys ei pysty toimituksissaan saamaan oikeudetonta etua vertikaalisesta integroitumisestaan. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.”

(11) Korvataan 17 artikla seuraavasti:

”Tämä direktiivi ei estä yhdistetyn siirto- ja jakeluverkonhaltijan toimintaa edellyttäen, että se noudattaa kunkin toimintonsa osalta 8 ja 10 b artiklan ja 15 artiklan 1 kohdan sovellettavia säännöksiä.”

(12) Lisätään 22 artiklan jälkeen VII a luku seuraavasti:

”VII a LUKU

KANSALLISET SÄÄNTELYVIRANOMAISET

22 a artikla

Säätelyviranomaisten nimeäminen ja riippumattomuus

1. Jokaisen jäsenvaltion on nimettävä yksi kansallinen säätelyviranomainen.
2. Jäsenvaltioiden on taattava säätelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että säätelyviranomainen on tässä direktiivissä sille asettuja viranomaistehtäviä toteuttaessaan oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton kaikista muista julkisista tai yksityisistä elimistä ja että sen henkilöstö ja johtohenkilöt toimivat markkinoiden eduista riippumatta eivätkä pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muulta julkisesta tai yksityiseltä elimeltä.
3. Säätelyviranomaisen riippumattomuuden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että
 - a) säätelyviranomainen on oikeushenkilö ja sillä on oma talousarvio ja riittävät henkilöstö- ja taloudelliset resurssit tehtäviensä hoitamiseksi;
 - b) säätelyviranomaisen johtohenkilöt nimitetään vähintään viiden vuoden toimikaudeksi, jota ei voida uusida, ja heidät voidaan vapauttaa tehtävistään kesken toimikauden ainoastaan, jos he eivät enää täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia tai ovat syyllistyneet vakavaan rikkomukseen.

22 b artikla

Säätelyviranomaisen toiminnan tavoitteet

Tässä direktiivissä määriteltyjä viranomaistehtäviä suorittaessaan säätelyviranomaisen on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi:

- a) kilpailullisten, varmojen ja ympäristön kannalta kestävien sähkön sisämarkkinoiden edistäminen yhteisön sisällä ja markkinoiden tosiasiallinen avaaminen kaikille yhteisön kuluttajille ja toimittajille läheisessä yhteistyössä viraston, muiden maiden säätelyviranomaisten ja komission kanssa;

- b) kilpailullisten ja moitteettomasti toimivien alueellisten markkinoiden kehittäminen yhteisön alueella a alakohdassa mainitun tavoitteen saavuttamiseksi;
- c) jäsenvaltioiden välisen sähkökaupan rajoitusten poistaminen, mukaan luettuna sellaisen riittävän rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittäminen, jolla voidaan vastata kysyntään, parantaa kansallisten markkinoiden yhdentymistä ja mahdollistaa rajoituksettomat sähkövirrat kaikkialla yhteisössä;
- d) varmojen, luotettavien ja tehokkaiden järjestelmien kehittämisen varmistaminen, energiatehokkuuden edistäminen, verkon riittävyyden varmistaminen sekä tutkimus ja innovointi kysyntään vastaamiseksi sekä innovatiivisten uusiutuviin energialähteisiin liittyvien ja hiilidioksidipäästöiltään vähäisten teknologioiden kehittäminen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä;
- e) sen varmistaminen, että verkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä riittävästi kannustimia lisätä verkon suorituskykyä ja edistää markkinoiden yhdentymistä;
- f) kansallisten markkinoiden tehokkaan toiminnan varmistaminen sekä tosiasiallisen kilpailun edistäminen yhteistyössä kilpailuviranomaisten kanssa.

22 c artikla

Sääntelyviranomaisen tehtävät ja toimivaltuudet

1. Sääntelyviranomaisen tehtävänä on:
 - a) varmistaa, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat, ja tarvittaessa verkkojen omistajat, sekä kaikki sähköalan yritykset noudattavat tästä direktiivistä ja muusta asiasta koskevasta yhteisön lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta;
 - b) tehdä rajat ylittäviä kysymyksiä koskevaa yhteistyötä kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kanssa;
 - c) noudattaa viraston ja komission päätöksiä ja panna ne täytäntöön;
 - d) antaa vuosittain kertomus toiminnastaan ja tehtäviensä toteuttamisesta jäsenvaltioiden asianomaisille viranomaisille, virastolle ja komissiolle. Kertomuksessa on esitettävä toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset kunkin tässä artiklassa luetellun tehtävän osalta;
 - e) varmistaa, ettei siirtoon, jakeluun ja toimitukseen liittyvien toimintojen välillä esiinny ristiinsubventioita;
 - f) tarkastaa siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat ja esittää vuosikertomuksessaan arviointi siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat asetuksen (EY) N:o 1228/2003 2 c artiklan 1 kohdassa tarkoitettua Euroopan laajuista 10-vuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;

- g) seurata verkon varmuutta ja luotettavuutta ja arvioida verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevia sääntöjä;
 - h) seurata avoimuuden tasoa ja varmistaa, että sähköalan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksia;
 - i) seurata markkinoiden avaamisen ja kilpailun astetta tukku- ja vähittäismyyntitasoilla, mukaan luettuina sähköpörssit, kotitalouksien maksamat hinnat, toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden määrä, verkosta kytkettyjen asiakkaiden määrä ja kotitalouksien sovitussa muodossa tekemät valitukset, sekä mahdollisia kilpailun vääristymiä tai rajoituksia yhteistyössä kilpailuviranomaisten kanssa, mihin sisältyy kaikkien asiaa koskevien tietojen antaminen, sekä saattaa tarvittaessa tapaukset asianomaisten kilpailuviranomaisten käsiteltäviksi;
 - j) seurata aikaa, jonka siirto- ja jakeluyritykset käyttävät liitännöiden ja korjausten suorittamiseen;
 - k) varmistaa sähköalan yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkea taso, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu ja tämän direktiivin liitteessä A määriteltyjen kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaa;
 - l) julkaista vähintään vuosittain suosituksia siitä, ovatko toimitustariffit 3 artiklan mukaisia;
 - m) varmistaa mahdollisuus saada asiakkaiden kulutustietoja, kuluttajatietojen yhdenmukaistetun muodon soveltaminen sekä mahdollisuus saada liitteessä A olevassa h kohdassa tarkoitettuja tietoja;
 - n) seurata siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden ja muiden markkinaosapuolten asemaa ja vastuuta koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 1228/2003 mukaisesti;
 - o) seurata tuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja suhteessa toimitusvarmuuteen.
2. Jos 10 artiklan nojalla on nimetty riippumaton verkonhaltija, sääntelyviranomaisen on sille edellä 1 kohdassa asetettujen tehtävien lisäksi:
- a) valvottava, että siirtoverkon omistaja ja riippumaton verkonhaltija noudattavat tästä artiklasta johtuvia velvollisuuksiaan, ja määrättävä velvollisuuksien rikkomisesta seuraamuksia 3 kohdan d alakohdan mukaisesti;
 - b) valvottava riippumattoman verkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan välisiä suhteita ja tiedonvaihtoa se varmistamiseksi, että riippumaton verkonhaltija noudattaa velvollisuuksiaan, ja erityisesti hyväksyttävä sopimukset ja toimittava riitojen ratkaisusta vastaavana viranomaisena riippumattoman verkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan välillä kaikissa valituksissa, joita kumpi tahansa osapuoli tekee 7 kohdan mukaisesti:

- c) hyväksyttävä ensimmäisen 10-vuotisen verkon kehittämissuunnitelman osalta investointisuunnitelma ja monivuotinen verkon kehittämissuunnitelma, jotka riippumaton verkkonhaltija esittää vuosittain, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua menettelyä soveltamista;
 - d) varmistettava, että riippumattomien verkkonhaltijoiden perimiin verkkoonpääsytariffeihin sisältyy siirtoverkon omistajalle tai omistajille maksettava korvaus, joka tarjoaa riittävän korvauksen verkko-omaisuudesta ja siihen tehdyistä uusista investoinneista;
 - e) voitava suorittaa tarkastuksia siirtoverkon omistajan ja riippumattoman verkkonhaltijan toimitiloissa;
 - f) valvottava niiden siirtorajoitusmaksujen käyttöä, joita riippumattoman verkkonhaltija on kerännyt verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1228/2003²⁰ 6 artiklan 6 kohdan mukaisesti.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisille annetaan toimivaltuudet, joiden nojalla ne voivat toteuttaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua tehtävänsä tehokkaasti ja viiveettä. Tätä varten sääntelyviranomaisella on oltava vähintään valtuudet:
- a) tehdä sähköalan yrityksiä sitovia päätöksiä;
 - b) tehdä yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa sähkömarkkinoiden toimintaa koskevia tutkimuksia ja päättää, jos kilpailusääntöjä ei ole rikottu, asianmukaisista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen tosiasiallisen kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, mukaan luettuina virtuaaliset voimallaitokset;
 - c) pyytää sähköalan yrityksiltä kaikkia sen tehtävien toteuttamisen kannalta merkityksellisiä tietoja;
 - d) määrätä tehokkaita, asianmukaisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä tai sääntelyviranomaisen tai viraston tekemistä päätöksistä;
 - e) suorittaa tutkimuksia ja ratkaista riitoja 7 ja 8 kohdan nojalla;
 - f) hyväksyä 24 artiklassa tarkoitettuja varotoimenpiteitä.
4. Sääntelyviranomaisten on vahvistettava tai hyväksyttävä ennen niiden voimaantuloa ehdot ja edellytykset, jotka koskevat:
- a) liittämistä ja pääsyä kansallisiin verkkoihin, siirto- ja jakelutariffit mukaan luettuina. Näiden tariffien on mahdollistettava tarvittavien investointien

²⁰ EUVL L 176, 15.7.2003, s. 1.

toteuttaminen verkkoihin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen toimivuus;

- b) tasapainottamispalvelujen tarjontaa.
5. Sääntelyviranomaisten on tariffeja vahvistaessaan tai hyväksyessään varmistettava, että verkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä riittäviä kannustimia parantaa tehokkuutta, edistää markkinoiden yhdentymistä ja tukea asiaan liittyviä tutkimustoimia.
 6. Sääntelyviranomaisilla on oikeus vaatia, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat tarvittaessa muuttavat tässä artiklassa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä, tariffit mukaan luettuina, sen varmistamiseksi, että ne ovat oikeasuhteisia ja niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla.
 7. Jos jokin osapuoli haluaa tehdä valituksen siirto- tai jakeluverkonhaltijasta, se voi osoittaa valituksensa sääntelyviranomaiselle, joka tekee riitojen ratkaisijana toimivana viranomaisena asiasta päätöksen kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaika voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos sääntelyviranomaiset pyytävät lisätietoja. Määräaika voidaan pidentää valituksen tekijän suostumuksella. Päätös on sitova, paitsi jos ja siihen asti kun se kumotaan muutoksenhaussa.
 8. Kuka tahansa haittaa kärsinyt osapuoli, jolla on oikeus tehdä valitus tämän artiklan mukaisesti tehdystä menetelmä koskevasta päätöksestä tai, jos sääntelyviranomaisella on velvollisuus neuvotella, ehdotetuista menetelmistä, voi viimeistään kahden kuukauden kuluessa tai jäsenvaltioiden asettaman lyhyemmän ajanjakson kuluessa päätöksen tai päätösehdotuksen julkaisemisesta esittää valituksen vaatien päätöksen uudelleen tarkastelua. Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta.
 9. Jäsenvaltioiden on luotava sellaiset asianmukaiset ja tehokkaat menetelmät sääntelyn, valvonnan ja avoimuuden turvaamiseksi, joilla vältetään määräävän aseman väärinkäyttö etenkin kuluttajien etujen vastaisella tavalla sekä kaikenlainen markkinoiden valtauksen tähtäävä toiminta. Näissä menetelmissä on otettava huomioon perustamissopimuksen määräykset ja erityisesti sen 82 artikla.
 10. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastuussa olevia luonnollisia tai oikeushenkilöitä vastaan toteutetaan asianmukaiset toimenpiteet, jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaiset hallinnolliset toimet tai rikosoikeudelliset menettelyt mukaan luettuina, jos tässä direktiivissä säädettyjä luottamuksellisuussääntöjä ei ole noudatettu.
 11. Edellä 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut valitukset eivät rajoita yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.
 12. Sääntelyviranomaisten tekemät päätökset on perusteltava.
 13. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on olemassa sopivat järjestelmät, joiden mukaisesti osapuoli, jota kansallisen sääntelyviranomaisen

päätös koskee, voi hakea siihen muutosta elimeltä, joka on riippumaton asianosaisista osapuolista.

14. Komissio voi antaa suuntaviivoja, jotka koskevat tässä artiklassa kuvailtujen sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien täytäntöönpanoa. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

22 d artikla

Rajat ylittäviä kysymyksiä koskeva sääntelyjärjestelmä

1. Sääntelyviranomaisten on tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään ja kuultava toisiaan sekä annettava toisilleen ja virastolle kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tästä direktiivistä johtuvien tehtäviensä toteuttamiseksi. Vastaanottavan viranomaisen on vaihdettavien tietojen osalta varmistettava sama luottamuksellisuuden taso kuin tiedot lähettäneeltä viranomaiselta edellytetään.
2. Sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä vähintään alueellisella tasolla edistääkseen sellaisten operatiivisten järjestelyjen luomista, joilla voidaan varmistaa verkon optimaalinen hallinta, kehittää yhteisiä sähköpörssejä ja rajat ylittävän kapasiteetin jakamista ja varmistaa yhteenliittämiskapasiteetin vähimmäistaso alueella, jotta tosiasiallinen kilpailu voi kehittyä.
3. Viraston on päätettävä vähintään kahta jäsenvaltiota yhdistävän infrastruktuurin sääntelyjärjestelmästä:
 - a) toimivaltaisten kansallisten sääntelyviranomaisten yhteisestä pyynnöstä, tai
 - b) kun toimivaltaiset kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen asianmukaisesta sääntelyjärjestelmästä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asia annettiin näistä sääntelyviranomaisista viimeisen käsiteltäväksi.

4. Komissio voi antaa suuntaviivoja siitä, missä mitassa sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja viraston kanssa, sekä tilanteista, joissa virasto saa toimivallan päättää vähintään kahta jäsenvaltiota yhdistävän infrastruktuurin sääntelyjärjestelmästä. Näistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

22 e artikla

Suuntaviivojen noudattaminen

1. Mikä tahansa sääntelyviranomainen tai komissio voi pyytää virastolta lausuntoa siitä, onko sääntelyviranomaisen tekemä päätös tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 1228/2003 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen.

2. Viraston on annettava lausuntonsa sitä pyytäneelle sääntelyviranomaiselle tai komissiolle sekä kyseisen päätöksen tehneelle sääntelyviranomaiselle neljän kuukauden kuluessa.

3. Jos päätöksen tehnyt sääntelyviranomainen ei noudata viraston lausuntoa neljän kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta, viraston on ilmoitettava asiasta komissiolle.

4. Mikä tahansa sääntelyviranomainen voi ilmoittaa komissiolle, jos se katsoo, ettei jonkin sääntelyviranomaisen tekemä päätös ole tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 1228/2003 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen, kahden kuukauden kuluessa päätöksen tekoajankohdasta.

5. Jos komissio kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut ilmoituksen virastolta 3 kohdan mukaisesti tai joltain sääntelyviranomaiselta 4 kohdan mukaisesti, tai omasta aloitteestaan kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekoajankohdasta, katsoo, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se tässä direktiivissä tai asetuksessa (EY) N:o 1228/2003 tarkoitettujen suuntaviivojen mukainen, komissio voi päättää asiaa koskevan menettelyn aloittamisesta. Tällaisessa tapauksessa se pyytää sääntelyviranomaista ja menettelyn osapuolia esittämään huomautuksensa.

6. Kun komissio on päättänyt aloittaa menettelyn, se tekee viimeistään neljän kuukauden kuluessa tällaisen päätöksen tekemisestä lopullisen päätöksen siitä, että se

a) ei vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä,

tai

b) pyytää asianomaista sääntelyviranomaista muuttamaan päätöstään tai peruuttamaan sen, jos se katsoo, ettei suuntaviivoja ole noudatettu.

7. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä menettelyn aloittamisesta 5 kohdassa tarkoitettussa määräajassa tai tehnyt lopullista päätöstä 6 kohdassa tarkoitettussa määräajassa, sen katsotaan olleen vastustamatta sääntelyviranomaisen päätöstä.

8. Sääntelyviranomaisen on noudatettava päätöksensä muuttamista tai peruuttamista koskevaa komission päätöstä kahden kuukauden kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

9. Komissio antaa suuntaviivoja, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely. Tästä toimenpiteestä, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

22 f artikla

Tietojen säilyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että sähkötoimittajat pitävät kansallisen sääntelyviranomaisen, kansallisen kilpailuviranomaisen ja komission saatavilla

vähintään viiden vuoden ajan merkitykselliset tiedot kaikista sähkötoimitussopimuksiin ja sähköjohdannaisiin liittyvistä liiketoimista, joita ne ovat toteuttaneet tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa.

2. Tiedoissa on oltava yksityiskohtaiset tiedot kyseessä olevien liiketoimien ominaispiirteistä kuten kestosta ja toimitus- ja maksusäännöistä, määristä, toteutuspäivistä ja -kellonajoista ja hinnoista sekä tiedot, joiden perusteella kyseinen tukkuasiakas voidaan yksilöidä, sekä määritellyt tiedot kaikista selvittämättä jääneistä sähkötoimitussopimuksista ja sähköjohdannaisista.

3. Sääntelyviranomaisen voi päättää asettaa osia näistä tiedoista markkinaosallistujien saataville edellyttäen, ettei yksittäisiä markkinatoimijoita tai yksittäisiä liiketoimia koskevia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja julkaista. Tätä kohtaa ei sovelleta direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluvia rahoitusvälineitä koskeviin tietoihin.

4. Tämän artiklan yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi komissio voi antaa suuntaviivoja, joissa määritellään tietojen säilyttämiseen sovellettavat menettelyt ja järjestelyt sekä säilytettävien tietojen muoto ja sisältö. Näistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 27 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

5. Niiden sähköjohdannaisiin liittyvien liiketoimien osalta, joita sähkötoimittajat toteuttavat tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa, tätä artiklaa sovelletaan vasta sen jälkeen kun komissio on antanut 4 kohdassa tarkoitettua suuntaviivat.

6. Tämän artiklan säännökset eivät aiheuta direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluville toimijoille lisävelvollisuuksia 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia kohtaan.

7. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten on saatava käyttöönsä tietoja, jotka ovat direktiivin 2004/39/EY soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden hallussa, mainitun direktiivin nojalla toimivaltaisten viranomaisten on annettava 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille niiden tarvitsemat tiedot.”

(13) Poistetaan 23 artikla.

(14) Lisätään 27 b artikla seuraavasti:

”27 b artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 3 ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

3. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklan 1–4 kohtaa ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.”

(15) Lisätään liitteeseen A seuraavat alakohdat:

”h) asiakkailla on käytettävissään omat kulutustietonsa ja he voivat, nimenomaisesti sopimuksesta ja kuluitta, antaa mille tahansa yritykselle, jolla on toimituslupa, oikeuden käyttää mittaritietojaan. Tiedonhallinnasta vastaava osapuoli on velvollinen antamaan nämä tiedot kyseiselle yritykselle. Jäsenvaltioiden on määriteltävä tietojen muoto sekä menettely, jonka mukaisesti toimittajat ja kuluttajat voivat saada tietoja; Kuluttajalta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

i) asiakkaille tiedotetaan joka kuukausi todellisesta sähkönkulutuksesta ja kustannuksista. Kuluttajalta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

j) asiakas voi vaihtaa sähkötoimittajaa mihin aikaan vuodesta tahansa, ja asiakkaan tilit edellinen toimittajan kanssa on selvitettävä viimeistään kuukauden kuluessa tämän edellisen toimittajan viimeisestä toimituksesta.”

2 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [18 kuukautta direktiivin voimaantulosta]. Niiden on viipymättä toimitettava komissiolle kirjallisina nämä säännökset sekä kyseisiä säännöksiä ja tätä direktiiviä koskeva vastaavuustaulukko.

Niiden on sovellettava näitä säännöksiä [18 kuukautta direktiivin voimaantulosta].

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

3 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan [...] päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

4 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä [...] päivänä [...]kuuta [...].

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

[...]

[...]

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja